25ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 6769 — 9 ԱՊՐԻԼ 1908 — ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ — 21 ՐԷՊԻ-ՒԼ-ԷՎՎԷԼ 1326 — 22 Avril 1908 — 25me année № 6769

«ԱՐԵՒԵԼՔ»
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԿԱՐԷԿԻՆ ՊՕՅԱՃԵԱՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ՂԱԼԱԹԻԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ
Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆ 80 Ղ.ռօ
» ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ 45 »
ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆ 108 »
» ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ 60 »
ՕՏԱՐ ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆ 25 Ֆրն.
» » ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ 20 »
ԹՂԹԱՏԱՐԻ ԾԱԽՔԸ ՄԵՐ ՎՐԱՅ

10 փարա

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

آرهولق
ارمنيجه يومى و سياسى غزته
صاحب امتيازى قره كين بوياجيان
درعليه غلطه

"ARÉVELK"
JOURNAL ARMÉNIEN
Directeur-Propriétaire
KARÉKIN BOYADJIAN
Cons|ple, Galata

10 PARAS

ՀԱՄԱՊԱՏՈՒՄ

ՉՈՐՍ ԱՒԵՏԱՐԱՆՆԵՐՈՒ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ ԻՐԱՐՈՒ ՀԱՄԱՁԱՅՆԵՑՆԵԼՈՎ ԵՒ ՇԱՐԱՅԱՐԵԼՈՎ ԱՄՓՈՓՈՒԱԾ

187. ԱՌԱՔԵԱԼՆԵՐՈՒՆ ՎԱՐՁՔԸ

Մատթ. ԺԹ. 27—30, Մարկ. Ժ. 28—31
Ղուկ. ԺԸ. 28—30

Մեծատունին միջադէպը և այդ առթիւ Յիսուսի տուած բացատրութիւնները և մանաւանդ Երկնից Արքայութեան սիրոյն աշխարհի հոգերէն ու ինչքերէն բաժնուելու յանձնարարութիւնը, և այս առաջարկին խուսափելուն համար խօսուած մեղադրանքը, առաքեալներուն միտքին մէջ մերձեցում մը յառաջ բերին իրենց և այդ մեծատունին մէջ։ Նա կը մեղադրուէր որ չհաճեցաւ իւր ինչքերէն և հոգերէն հեռանալ, որպէս զի Յիսուսի հետևի և անոր աշխատակցի. իսկ իրենք ըրած էին արդէն այդ բանը։ Եթէ նա կը մեղադրուէր, պէտք էր որ իրենք գովուէին, ու փոխարէն մը ընդունէին, մինչ այդպիսի խօստում մը դեռ եղած չէր իրենց Յիսուսի կողմէն։ Պահ մը իրենց մէջ այդ խօսակցութիւնները ընելնէն և լռելնէ ետքը, Յիսուսէ բացատրութիւն ուզելու որոշումը կուտան, և նորէն Պետրոսն է որ առաջ կը նետուի, և յանուն իւր բոլոր ընկերներուն Յիսուսի հետ այդ մասին խօսակցութիւն մը կը բանայ. և վերջէն վերջ իւր դիտած կէտին վրայ կը բերէ խօսքը։— «Այն մեծատունը, ըսաւ, չուզեց իւր ստացուածները թողուլ և քու ետեւէդ գալ, և դուն անիկա մեղադրեցիր. մեք տեսի ամենքնիս ալ տուն տեղ, ստացուածք ու դրամ, հայր ու մայր, եղբայր և քոյր, կին ու զաւակ, արհեստ ու ագարակ, ինչ որ ունէինք, ամէն բան թողուցինք, քեզի հետևեցանք, քեզի գործակից եղանք, քեզի հետ նեղուեցանք, մեզի համար ինչ պիտի ըլլայ, մեզի համար ինչ պիտի ընես»։ Այդ հարցումը, ինչպէս վերը յիշեցինք, կը ցուցնէ թէ Երկնից Արքայութիւն մտնելու առաջարկը, Յիսուսի ու մեծատունին միջեւ տեղի ունեցած խօսակցութեան մէջ ալ՝ աւետարանի քարոզութեան կը պատկանէր, և ոչ թէ լոկ յաւիտենական փրկութեան համար, թէպէտեւ այդ երկու բաները Յիսուսի միտքով միեւնոյնն էին, այսինքն է յայտնուած Երկնից Արքայութիւնը յաւիտենական արքայութեան միջոց և պայման ճանչնալ, և աւետարանով փրկութեան հասնիլ։

Առաքեալներուն վիճակին և ամէն բան թողած ըլլալնուն գալով, չենք կարծեր թէ հարկաւ առաքեալներ ինչ որ ունէին վաճառած, ցրուած, և ուրիշներուն տուած ըլլան։ Նախ որ այդպիսի գործողութիւն մը բնաւ յիշուած չէ, և երկրորդ որ մեծատունններ չէին այդպիսի գործեր կատարելու համար, և մանաւանդ որ ինչ ինչ նշաններ կան ցուցնելու, որ առաքեալները իրենց ձկնորսութեան նաւերը ձեռքէ հանած չէին։ Քարոզութեան միջոցին ալ Պետրոսի նաւը կը յիշուի (Ղուկ. Ե. 3). Յիսուսի ծովագնաց ճանապորդութիւնները հարկաւ առաքեալներուն նաւերով կ'ըլլային, Զեբեդեան եղբայրներ նաւերնին հօրերնուն թողած էին. և ինչ որ աւելի յայտնի է, Յիսուսի մահուանէն ետքը Պետրոս և միւս առաքեալները ձեռուըներնուն ներքեւ պատրաստ նաւեր ունէին, որ կրնային ձկնորսութեան դառնալ (Յովհ. ԻԱ. 3)։ Նոյն իսկ առաքեալներ, ամէն բան թողած ըլլալնին միայն կը յիշէին, և ոչ թէ վաճառած և գինը բաշխած ըլլալնին։ «Մեք թողաք զամենայն» կը գրեն երեք աւետարանիչներն ալ հաւասար կերպով։

Յիսուս մտադիր կ'երեւի իւր առաքեալները քաջալերել, և անոնց հարցումին գոհացուցիչ պատասխան մը տալ, վարձքի ակնկալութիւններ ալ տալ, ինչ որ ուրիշ անգամ ըրած չէր։ Պատասխանը թէպէտ նախ ուղղակի առաքելոց կ'ուղղէ, ըսելով՝ դուք որ եկիք զկնի իմ, սակայն բանին նպատակը ընդհանուր է, և աւետարանի ծառայութեան համար աշխարհի բարութիւններէն հրաժարող ամէն անձերու հաւասարապէս կը տարածուի, ոչ ոք է որ եթող ընդհանուր խօսքերով. Յիսուս ալ մէն այնպիսիներուն որ տուն, եղբայր, քոյր, հայր, մայր, կին, որդի, ագարակ և ամենայն ինչ կը թողուն Երկնից Արքայութեան սիրոյն, կը խոստանայ թէ առնուն հարիւրապատիկը այս աշխարհին մէջ, և յաւիտենական կեանք հանդերձեալ աշխարհին մէջ։ Որչափ դիւրին է բառացի իմանալ հանդերձեալ աշխարհի յաւիտենական կեանքը, նոյնչափ դժուարին է բառացի իմանալ այս աշխարհի հարիւրապատիկը։ Որովհետեւ եթէ մէկ տունի և մէկ ագարակի տեղ, հարիւր տուն և հարիւր ագարակ ունենալ անհնարին չէ, բայց հարիւր մայր և հարիւր հայր ունենալ հնար չէ, հարիւր եղբայր և հարիւր քոյր ունենալն ալ յուսալի չէ. և հարիւր որդի ունենալն ալ յուսահատական կը դառնայ։ Ուստի յայտնի է, որ ոչ թէ բառացի և նիւթական, այլ խորհրդական և հոգեկան իմաստ պիտի տանք այդ խօսքերուն։ Մարդուն սիրոյ այնպիսի գոհացնակութիւն պիտի տանայ, և այնպիսի հոգեւոր սրտագրաւ ազդեցութիւններ պիտի ունենայ, որ իբր թէ թողածին հարիւրապատիկը ստացած ըլլայ։ Հոգեւոր քարոզութեամբ չահուած անձեր, իւր խնամքով մխիթարուած անձեր, իրեն համար ընտանեկան մխիթարութեան պակասը պիտի լեցնեն, իւր ընկերները՝ եղբայրներ ու քոյրեր, իւր առաջնորդները՝ հայրեր ու մայրեր, իւր աշակերտները՝ զաւակներ և դուստրներ պիտի ըլլան իրեն։ Եւ որպէս զի իմացնէ թէ ինքը այդ աշխարհի վայելքներուն վրայ չխօսիր, և խոստացած բարութիւնները նիւթական չեն, Մարկոս չմոռնար աւելցնել հալածանօք հանդերձ պայմանը, որ իսկական և հիմնական կէտն է ամէն աւետարանական քարոզութեան. ըստ աշխարհի զրկումը ըստ հոգւոյ վայելումն է։

Յիսուսի խոստումներուն կարգին յատուկ կէտ մըն ալ կ'աւելցնէ Մատթէոս, թէ Յիսուսի հետեւող Երկոտասաններ, Յիսուսի երկրորդ և փառաւոր գալստեան ատեն, երբոր Որդի Մարդոյ փառաց աթոռին վրայ իշխանական և դատողական գործին ձեռնարկէ, Երկոտասաններն ալ իրեն հետ մէկտեղ գործակից պիտի ըլլան, և տասներկու աթոռներու վրայ նստած պիտի դատեն Իսրայէլի տասներկու ցեղերը։ Այս տեղ ալ պէտք չէ բառացի և նիւթական իմաստ տալ Յիսուսի խօսքերուն։ Որդի Մարդոյ միւսանգամ գալուն պիտի դատէ բոլոր աշխարհը (Մատթ. ԻԵ. 32) և ոչ թէ միայն Իսրայէլի ժողովուրդին տասներկու ցեղերը, և ոչ ալ հնար է ըսել. թէ ինքն իբր նախագահ Հեթանոսները պիտի դատէ. իսկ Հրէաներուն իւրաքանչիւր ցեղը առաքեալի մը պիտի յանձնէ։ Եւ ոչ իսկ հնար է Երկոտասաններուն տասներկու ցեղերէ առնուած ըլլալուն ակնարկ մը տեսնել, վասն զի ամէնքն ալ Գալիլեացի էին Նեփթաղիմի և Զաբուղոնի գաւառներէն։ Եւ դարձեալ նոյն ատեն Յիսուսին հետ եղող Երկոտասաններէն մէկն ալ Յուդա Իսկարիովտացին էր, որ այսպիսի վարձքի մը արժանացած չէր։ Նոյն իսկ Յիսուսի ատեն տասներկու ցեղերը այնպէս խառնուեր էին, որ իւրաքանչիւր անձի վրայ որ ցեղէն ըլլալը չյիշուիր, միայն Փանուէլեան Աննայի համար ըսուած է թէ Ասերի ցեղէն էր (Ղուկ. Բ. 36) և Պօղոս իրեն համար գրած է թէ Բենիամինի ցեղէն էր, (Հռոմ. ԺԱ. 1)։ Հետեւաբար տասներկու ցեղերուն յիշուիլը, բոլոր հրէական ազգը ըսել է. իսկ հրէական ազգն ալ յիշուած է իբր անձնաւորութիւն աւետարանի հակառակորդներուն. և Յիսուս ըսել ուզած է միայն թէ՝ «Հակառակութիւնք և հալածանք ազդեցութիւն պիտի չունենան, աւետարանը պիտի տարածուի և պայծառանայ. Որդի Մարդոյ պիտի փառաւորուի, և դուք ալ մասնակից պիտի ըլլաք այդ արդիւնքին ու փառքին։ Որոնք որ այժմ ինքզինքնին մեծ ու առաջին կը կարծեն, ինքզինքնին պզտիկ ու վերջին եղած պիտի տեսնան, և անոնք որ պզտիկ ու վերջին են կարծուած, անոնք մեծ ու առաջին պիտի ըլլան»։ Յիսուս կ'ուզէ հասկցնել թէ Հրէաները որ իրենց Հին Օրէնքով կը պարծենան ու Երկնից Արքայութեան մէջ առաջին ըլլալ կը կարծեն, յետին պիտի մնան. իսկ Հեթանոսներ որք Հին Օրէնքի տեսակէտով յետիններ էին ըմբռնուած, Նոր Օրէնքի մէջ առաջին պիտի հանդիսանան»։

188. ՎԱՐՁՔԵՐՈՒՆ ԱՌԱԿԸ

Մատթ. Ի. 1—16

Վերջինի և առաջինի փոխադարձ փոխանակութեան սկզբունքը առիթ կ'ընծայէ Յիսուսի առակ մը խօսիլ զայն լաւ բացատրելու համար։ Տանուտէր մը այգի մը ունէր, այգին փորելու ատենը կուգայ, մշակներու պէտք ունի, հրապարակ կ'ելլէ առտուն կանուխ, առաջին պահուն կամ առաջին ժամին, և քանի՛ մշակի որ պէտք ունի, սակարկութիւնը կ'ընէ, օրական մէկ դահեկանի, —մեր դրամով՝ երեք ղուրուշի— վարձք կը սակարկէ. և կը ղրկէ այգին աշխատելու։ Նորէն հրապարակ կ'ելնէ երկրորդ պահուն կամ ժամը երեքին, և կը տեսնէ պարապ կեցող մշակներ, «Ինչո՞ւ գործի չէք գացեր, ինչո՞ւ պարապ ատեն կ'անցընէք» կը հարցնէ. անոնք ալ կը պատասխանեն. «Առտուընէ եկեր էինք, բայց փնտռող չեղաւ, մնացինք անգործ»։ Լաւ, կ'ըսէ տանուտէրը, քանի որ աշխատելու փափաք ունիք, և պարապ մնալնիդ ձեզմէ չէ, գացէք իմ այգին, աշխատեցէք, և յարմար վճարումը կ'ընեմ ձեզի»։ Մարդիկները խօսքը երկու չեն ըներ, յարմար վճարումը ի՞նչ պիտի ըլլայ չեն հարցներ, կ'երթան այգին աշխատելու։ Երրորդ պահուն, այսինքն ժամը վեցին, նոյն տանուտէրը ասդին անդին պտտած ատեն, պարապ կեցող մշակներու կը հանդիպի. անոնց հետ ալ նոյն խօսակցութիւնը կ'ընէ և վերջապէս անոնք ալ իւր այգին աշխատելու կը ղրկէ։ Միեւնոյնը կը կրկնուի չորրորդ պահուն սկիզբը, այսինքն ժամը իննին, և մինչեւ իսկ չորրորդ պահուն կէսը անցնելէն ետքը, օրը լմնալու մօտ, ժամ տասնըմէկին, նորէն տանուտէրը քաղքին մէջ պտտած ատեն պարապ կեցող մշակներ կը տեսնէ, և անոնցմէ ալ միեւնոյն պատասխանը առնելուն, անոնք ալ աշխատելու կը ղրկէ իւր այգին։ Անոնք ալ կ'երթան առանց փնտռելու թէ ժամուան մը համար ի՛նչ վարձք կրնայ տալ իրենց։

Իրիկուն կ'ըլլայ, գործերը կը դադրին և զանազան ժամերուն եկողներ մէկտեղ աշխատութիւննին կը վերջացնեն. բայց մէջերնին 12, 9, 6, 3 և 1 ժամ աշխատող և հինգ տեսակ աշխատութեան իրաւունք ունեցող մշակներ կան։ Ագարակին տէրունչը, աւետարանին բառով գործակալը, տանուտէրին կը հարցնէ թէ ինչ համեմատութեամբ պիտի վճարէ օրականները։— «Ամէնուն ալ, կ'ըսէ տանուտէրը, սովորական դահեկանը հաւասարապէս կուտաս. խնդրէրուն պարապ անցուցած ժամերը իրենց յանցանքէն չէ. թո՛ղ օգտուին, միայն թէ վճարումը վերջիններէն սկսէ՛»։ Այս վերջի պայմանին հոգեւոր առակին մէջ տալու համար առնուած է, որպէս զի երեւան գայ սակարկեալներուն հանդէպ բողոքելիք ընթացքը։

Ժամը տասնըմէկին եկողներէն կ'սկսի տնտեսը դահեկանը տալ որ մէկ ժամ միայն էին աշխատած. նոյնպէս կ'առնեն 3, 6 և 9 ժամ աշխատողներն ալ. կարգը կուգայ 12 ժամ աշխատողներուն. երբոր անոնց ալ սակարկեալ դահեկանը կը տրուի, կ'սկսին տրտնջալ.— «Մենք օրն ի բուն աշխատեցանք, յոգնեցանք, ցերեկի տաստիկ արեւն ալ կրեցինք, շատ գործ հանեցինք. իսկ մեզմէ ետքը եկողներ, մեզի չափ գործ չտեսան և մեզի չափ չյոգնեցան, մանաւանդ աս վերջի եկող ու միայն ժամ մը երեկոյին զովին աշխատողները. ինչու մեզ ալ անոնց պէս դահեկան մը միայն պիտի ստանանք»։ Տանուտէրը որ ըմբռնէր գիտէր և մօտիկ կեցած ատէնին կ'սպասէր, կը դառնայ տրտնջողներուն, ու անոնց գլխաւորներէն մէկը մօտ կանչելով կ'ըսէ. «Աղբար, ի՞նչ սակարկութիւն ըրինք քեզի հետ, դուն մէկ դահեկան ուզեցիր, ահա՛ դահեկանը կ'առնաս. աւելի բան մը պահանջելու իրաւունք չունիս, զրկանք մը չես կրեր, պահանջքդ ա՛ռ, ձայնդ կտրէ՛ ու գնա։ Ինչ որ ուրիշին կուտամ այն քու գիտնալու բանդ չէ՛, այն իմ կամքս կախուած ունի, դրամը իմս, գործը իմս, միթէ իշխանութիւն չունի՞մ իմ դրամիս վրայ, կամ միթէ տէր չե՞մ իմ գործիս կարգադրելու. ինչո՞ւ գէշ աչքով կը նայիս իմ բարութեանս վրայ. միթէ իմ առատաձեռնութիւնս քու չարակնութեան պատճառ կրնա՞յ ըլլալ»։ Առակը այստեղ կը փակուի. հարկաւ տրտնջող մշակները բան մը չկրցան պատասխանել, ու ձայներնին քաշեցին, սակերնին առին ու մեկնեցան։

Աւետարանին բարոյական իմաստը այն է, թէ Աստուած, տիեզերաց տանուտէրը, չմեղադրեր այն մարդը որ առանց իւր յանցանքին պակասաւոր կը գտնուի, մանաւանդ թէ այդպիսիններուն հանդէպ ողորմած կը գտնուի անոնց պակասը իւր գթութեամբ լրացնելու։

Սակայն Յիսուսի նպատակին մէջ աւետարանական իմաստ մըն ալ կայ։ Սակարկեալ և կանուխէն գործի սկսած մշակները Հին Օրէնքի մարդիկ են, որոնց հետ Աստուած Մովսէսի միջնորդութեամբ դաշն կնքեց և ուխտ հաստատեց։ Իսկ պահ մը անգործ մնացող մշակները հեթանոսներ են, որոնց հետ աստուածային ուխտը կնքուած չէր, և մնացեր էին այգիէն դուրս, բայց երբ տանուտէրը կը տեսնեն և գործի առիթը կը բացուի, կը փութան հեզահեզ իրենց պարտքը կատարել, և Աստուած անոնց հանդէպ գթած կը գտնուի, անոնք ալ արժանացնելով այն շնորհին, որուն արժանացած էին Հին Ուխտի մարդիկը։ Այսպէս վերջիններ առաջիններուն հաւասար կ'ըլլան, մինչ առաջիններն ալ վերջիններուն հետ կը նոյնանան։ Եղիցին առաջինք յետինք եւ յետինք առաջինք առածը՝ վերեւ աւետարանի հետեւողներուն խնդրոյն մէջ՝ առաջիններուն ստորնացումը և վերջիններուն բարձրացումը կը ցուցնէր, այստեղ առաջիններուն և վերջիններուն փոխադարձաբար իրարու նմանիլ ու հաւասարիլը միայն կը ցուցնէ։ Իսկ Բազումք են կոչեցեալ եւ սակաւք են ընտրեալք առածը, պատմուած առակին հետ բաղդատուած ատեն, այն իմաստը կուտայ թէ, ասոնք ամէնքը որ վարձքի արժանացան ընտրեալներ են, որք որ և է ժամուան մէջ աւետարանին այգւոյն մէջ աշխատութեան կ'ընդունուին, մինչ այդ աշխատութեան կոչեցեալներ, շատ շատ են։ Բոլոր աշխարհ հրաւիրուած է, բայց դժբախտաբար ամէնքը չեն ներկայանար, չեն աշխատիր, վարձքի չեն արժանանար։

189. ՀԱՒԱՏՔ ԵՒ ՊԱՐՏԱՃԱՆԱՉՈՒԹԻՒՆ

Ղուկ. ԺԷ. 5—10.

Յիսուսի խօսած առակները և յայտնած ճշմարտութիւնները, և իմաստասէր առաքեալներուն խոստացուած վարձքերը իրենց եռանդը աւելի բորբոքեցին, ինքզինքնին բոլորովին Յիսուսին և աւետարանին նուիրելու փափաքը սաստկացաւ, և այդ նպատակին մէջ յաջողելու համար, «Տէ՛ր, կ'ըսեն Յիսուսին, հաւատքնիս աւելցո՛ւր»։ Սակայն հաւատքը քիչ ու շատ չունի, կշռուելու ու չափուելու նիւթ չէ, անոր ոյժը իւր հաստատութեան մէջն է։ «Մանանեխի սերմի մանրուկ մէկ հատի չափ ալ հաւատք ունենաք, կ'ըսէ Յիսուս, անիկայ բաւական է ամէնէն մեծ գործերը կատարելու, հաստատուն թթենի ծառի մըն ալ հրամայելու որ տեղէն ելնէ և ծովին վրայ իջնէ, որ անմիջապէս ծառը ելլայ, օդէն քալէ, և ծովին երեսը կայնի»։ Այդ բացատրութեան մէջ հարկաւ մանանեխի հատին նիւթական չափը, և թթենիին տեղէն խլուիլ և ուրիշ տեղ երթալը նմանութեամբ պիտի առնենք, և ոչ թէ իրենց նիւթական և տառական իմաստով։

Հաւատքի մասին բացատրութիւնը տալէն ետքը, պարտուց կատարման մասին ալ խրատ մը կ'աւելցնէ, և կերպով մը կը չափաւորէ հարիւրապատիկ փոխարինութեան և աթոռակից դատողութեան հրապուրիչ վարձքերը, զորս քիչ առաջ կը խոստանար առաքեալներուն, որոնք աւետարանին ծառայութեան մտած էին։— «Ինչ որ ընէք ալ, ըսել կ'ուզէ Յիսուս, ինչչափ արդիւնաւոր ալ ըլլաք, շատ մեծամտելու և շատ պահանջկոտ ըլլալու պէտք չունիք. ըրածնիդ պարտքերնիդ է, ինչ որ ընէք՝ պարտքերնիդ կատարելէ աւելի բան ըրած չէք ըլլար։ Օրինակ իմն, գիւղական տանուտէր մը, որ իրեն ձեռքին տակ հողագործ կամ հովիւ ծառայ մը ունենայ. երեկոյին մէկտեղ աշխատութենէ դարձած ատենին՝ միթէ ծառային կ'ըսէ — Հրամմէ՛, նստէ՛, հանգիստ ըրէ՛ — թէ ոչ կ'ըսէ, — Ելի՛ր, ուտելիքս պատրաստէ՛, կերակուրս տո՛ւր, խմելիքս հոգա՛, ետքէն ալ դուն գնա՛, կե՛ր ու խմէ՛— Եւ երբոր ծառան տիրոջ ըսածը ընէ, միթէ տէրը կրնա՞յ պարտիլ որ տէրը պարտաւոր ըլլայ իրեն խորին երախտագիտութիւններ յայտնել, որովհետեւ անոր ըսածներն ըրաւ ու կերակուրը տուաւ։ Նոյնն է ձեզի համար ալ։ Երբ ինչ որ ձեր պաշտօնն է՝ կը կատարէք, և ինչ որ ձեզի կը հրամայուի՝ կը գործադրէք, պէտք չէ որ դուք ձեր կողմէն երախտագիտութիւններու ցոյցեր կամ շնորհապարտութեան վարձքեր սպասէք, այլ անկեղծ սիրտով համոզուած պիտի ըլլաք թէ պարտքերնէդ աւելի բան մը ըրած չէք. և բերնով ալ պիտի յայտարարէք թէ — Ըրածնիս բան մը չէ, մեք խոնարհ ծառաներ ենք, ըրածնիս ալ մեր պարտքէն աւելի բան մը չէ —»։

Այս խրատը ուղղակի առաքեալներուն խօսուած մասնաւոր յանձնարարութիւն մըն է, և կատարեալ ընտանեկան ոճ մը ունի։ Սակայն խրատին իմաստը կ'ընդարձակուի նախապէս բոլոր աւետարանի և եկեղեցւոյ պաշտօնեաներուն, և երկրորդաբար բոլոր աստուածային օրէնքներու և հրամաններու հպատակ գտնուող հաւատացեալներուն։ Ամէնուն համար չափաւորութեան և համեստութեան կանոն է համոզուած ըլլալ, թէ ինչ աղէկութեան և ինչ բարութեան գործ որ ընէ, իւր պարտքէն աւելի բան մը ըրած չըլլար, որովհետեւ ամենքնիս ալ Աստուծոյ ծառաներն ենք. նա մեզմէ ամէն տեսակ հնազանդութիւն և հրամանակատարութիւն պահանջելու իրաւունք ունի. և պէտք չէ շատ մեծամտինք, և կամ պահանջկոտ միտքեր ունենանք երբոր անոր օրէնքները կը պահենք և հրամանները կը գործադրենք։

ԹՆՆԱՍԷՐ

ԳՐԱԿԱՆ ՔՐՕՆԻԿ

ԷՄԻԼ ԶՕԼԱ ԵՒ «ՄԷՃՄՈՒԱՅ ԱԽՊԱՐ»Ի X ՎԱՐԴԱՊԵՏԸ

Զօլայի աճիւնները Բանթէոն փոխադրուելուն ուժգնօրէն հակառակորդներուն մէջ հայ մըն ալ կը գտնուի. Եւ այդ հայը Վարդապետ մըն է որ X կը ստորագրէ Մէճմուայի Ախպարի մէջ։ Վարդապետ մը՝ որ Զօլայի վրայ կը խօսի. Վարդապետ մը՝ որ Զօլայի գործերը կարդացած, ուսումնասիրած և անոնց… ոգիին թափանցած է։ Աւելի սքանչելի առիթ մըն է խորհրդածութեան։ Գայթակղած չեմ՝ տեսնելով Վարդապետ մը որ իր Խաչը, Աւետարանը, Սաղմոսը, Աղօթագիրքը ձգած, կը պօռայ իր ընթերցողներուն երեսին.

«Զօլայէն լալահառ կերպով պիտի խօսիմ հոս.— Զօլայի չեմ զլանար Բանթէոնի մուտքը. Էմիլ Զօլան անարժան չեմ գտներ անմահներու տաճարին, որովհետեւ անկրօն (·) ու անհաւատ (··) նշդինակ մըն էր ան, որովհետեւ կաթողիկէութեան, հաւատքին, կրօնքին, Հռովմին և կղերին դէմ գրեց։ Ամէնէն ետքը Մէկզի կը ձգեմ բոլոր այս բաները, կ'ուզեմ աւելի ընդարձակ տեսակէտներէ դիտել խնդիրը»։

Ու Գերյարգելի Վարդապետը Վոլթէրը, Ռընանը, Փիլիսոփայական Բառարանը, Յիսուսի Կեանքը, կաթողիկէութիւնը (մանաւանդ ասիկա՝) իրար կը խառնէ՝ հասկցնելու համար թէ Զօլային աճիւնները պէտք չէ որ Բանթէոն փոխադրուէին։

«Զօլա անմահ մը չէ՛, իսկ գալով երախտապարտութեան, վաղուան պատմութիւնը պիտի ըսէ թէ ո՛րչափ երախտապարտ Զէ՛ (գլխագիր) մարդկութիւնը Էմիլ Զօլայի, որ իր ժամանակակից երիտասարդութեան անբարոյականութեան ուժ մը աւելի տուաւ»։ Բնապաշտ հոյակապ վիպասանին կոնակին տրուած այս բռունցքի հարուածը, հայ վարդապետի մը կողմէ տրուած, անէծութեան, ոչնչութեան խորխորատին մէջ գահավիժելու համար, տարօրինակ է։ Նշմարելու այս եղանակը շատ ծանր կշռելու է վարդապետի մը անդենական չքնաղութիւններուն վրայ, և ինքզինքս չեմ կրնար համոզել թէ ինչպէ՞ս կրօնաւոր մը toupet՝ խենթի համարձակութիւնը կ'ունենայ գրելու. «Կը ճանչնաք Զօլան,— Էմիլ Զօլան,— այդ տխրահռչակ վիպասանը, այդ աղտոտաբոյր հեղինակը, այդ աղտեղալից գրագէտը, որ գարշելի համբաւ մը շինած է ինքզինքին իր գրքերով։ Շա՛տ աղէկ, վարդապետ, ընդունինք պահ մը թէ Զօլան «տխրահռչակ վիպասան մըն է, աղտոտաբոյր հեղինակ մըն է, աղտեղալից

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ — 44 —

ԲՕԼ ՄԱՐԿՐԻԹ

Խորհրդաւոր Կինը

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

Երկու Օրօրոցները

ԺԹ.

ԿԱՍԿԱԾՆԵՐԸ ԻՐԱՐՈՒ ԿԸ ՅԱՋՈՐԴԵՆ…
ԵՒ ԻՐԱՐՈՒ ԿԸ ՆՄԱՆԻՆ

Յետոյ միւս գրիչը ձեռք առաւ՝ հասցէն գրելու համար։ Իր աճապարանքին մէջ մէկ բան մոռցաւ, այն է սև կէտը դնել նամակին վերի անկիւնը, ձախակողմը։ Մարդուն մէկը, որ միեւնոյն գրասեղանին վրայ կը գրէր, հետաքրքրութեամբ կը դիտէր Ժաննը. այդ պատճառաւ այրին ա՛լ աւելի աճապարեց տուփին մէջ ձգելու գրածը։ Կը մնար Օսօրի նամակը յանձնել վերատեսուչին։ Կառք մը կանչեց, որ բարեբախտաբար պարապ էր։ Իսկոյն կանչեց.

—Կառապա՛ն։

—Ոչ, կառապանուհի եմ և պատրաստ ձեզի ծառայելու։

Արդարեւ, կնոջ կառավարիչ դէմք մը կը ժպտէր։ Հոծ մազերուն վրայ կը հանգչէր քանօթիէ գլխարկ մը։ Յաղթ իրանին վրայէն հագած էր պոլէրօ մը և խնամով եզերուած վերարկու մը կը ծածկէր մարմնոյն ստորին մասը, որ կը սեղմուէր հեծելորդի տաբատի մը մէջ։

—Կառապանուհի՛, ոստիկանական պաշտօնատուն։

—Լա՛ւ, Տիկին։

Ու կառապան կինը մտրակի հարուած մը տալով ձիուն, աղաղակելով.

—Տի՛հ, քօքօթ։

Կառքը, ճարտար ձեռքով մը վարուած, քիչ յետոյ կանգ առաւ լայն դրան առջև։

—Ինծի սպասեցէ՛ք, ըսաւ Ժաննը։

—Ինչպէս որ կ'ուզէք, ազնուօր։

Հոն գտնուած պահնորդ մը չափչփելով վերէն վար, կառապանուհիին հայեացք մը ըրաւ, որուն իմաստը չհասկցաւ Տիկին Տանրէ։ Այս վերջինը փութաց հարցնել.

—Ոստիկանութեան պարոն վերատեսուչը հո՞ս է։

—Ունկնդրութեան ժամը անցած է։

—Շատ տագնապալի նամակ մը կայ իրեն յանձնելիք։

—Պ. Մակիւի գրասենեակը կրնաք ձգել։

—Բայց վերատեսուչին տրուելիք նամակ մըն է։

Տնապանը, որուն դիմած էր Ժաննը, վերէն վար չափչփեց այրին, ու տեսնելով որ լաւ հագուած էր ան ու աչքառու երեւոյթ մը ունէր, ցոյց տուաւ ճամբան։ Ունկնդրութեան սրահին վերեւը կը գտնուէր վերատեսուչին անձնական յարկաբաժինը։ Ժաննը նայեցաւ ժամացոյցը. եօթուկէս էր։ Դուրս ելած ըլլալու չէր վերատեսուչը։ Երբ վերի յարկը ելաւ, զանգակը հնչեցուց, ձեռքը բռնած յուշատետրը, որուն մէջ կը գտնուէր Տիկին տը Մօրայլի նամակը։ Սենեկապանը, սև զգեստ հագած, դուռը բացաւ։

—Պ. Սալվանը հո՞ս է։

—Վերատեսուչը հոս գործի համար չընդունիր. իր անձնական բնակարանն է։

—Կարեւոր նամակ մը պիտի յանձնեմ։

—Որո՞ւն կողմէ։

—Վերատեսուչին միայն կրնամ ըսել։

Սենեկապանը Ժաննի երեսը նայեցաւ շեշտակի և վճռական շեշտով մը յարեց.

—Ձեզի ըսի թէ վերատեսուչը չընդունիր։ Վարի յարկը դիմեցէ՛ք։

Տիկին Տանրէ գէշ ներշնչում մը ունեցաւ այն ատեն։ Յուշատետրէն հանեց չորսի ծալլուած յիսուն ֆրանքնոց պանքնոտ մը և սենեկապանին երկարեց։ Այս վերջինը չառաւ և կարմրած ու մռայլ դէմքով մը ըսաւ.

—Ո՞ւր տեղ կը դնէք զիս։ Դրամ կ'առնե՞մ միթէ։ Ինծի տրուած հրամանները միայն կը յարգեմ։

—Բայց գէշ բան մը չեմ խնդրեր ձենէ, ըսաւ Տիկին Տանրէ արտասուաթոր աչքերով, որուն մտքէն չէր անցներ թէ այդպիսի դժուարութեան մը պիտի բաղխէր։ Միայն ապահով ըլլալ կ'ուզեմ թէ այս նամակը պարոն վերատեսուչին ձեռքը պիտի հասնի։ Շատ տագնապալի է։ Մէկուն փրկութեան վրայ կը դառնայ խնդիրը։ Կ'աղաչեմ, բարեհաճ գտնուեցէ՛ք։

Սենեկապանը, թերեւս այդ անկեղծ շեշտէն ազդուած, փութաց սա պատասխանը տալ.

—Ձեր նամակը ինծի տուէ՛ք։ Պարոն վերատեսուչին պիտի յանձնեմ, թէեւ այդ բանը չէ թոյլատրուած ինծի։ Բայց դրամ չեմ առներ. եթէ դրամ տալ ուզէք՝ նամակը կը վերադարձնեմ։

Այդ սպառնալիքին հանդէպ Ժաննն աճապարեց յուշատետրին մէջ դնել պանքնոտը։ Յետոյ նախասենեակին մէկ անկիւնը քաշուեցաւ ու սպասեց։ Վայրկեան մը յետոյ սենեկապանը վերադարձաւ. այս անգամ ժպտուն դէմքով մը ըսաւ.

—Պարոն վերատեսուչը ձեր նամակը առաւ ու կարդաց։

—Բան մը չըսա՞ւ, բան մը չհարցո՞ւց։

—Ոչինչ։

—Ճշմարտութիւնն է որ կ'ըսէք, այնպէս չէ՞։ Կեանքի մը փրկութեան վրայ կը դառնայ խնդիրը։

—Վստա՛հ եղէ՛ք որ ձեր նամակը յանձնեցի և պարոն վերատեսուչը կարդաց զայն։ Ասկէ աւելի բան չեմ կրնար ըսել։ Գո՞հ էք հիմա։

Ժաննն իր երախտագիտութիւնը չկարենալով այլապէս արտայայտել, քաղցր ժպիտ մը ուղղեց սենեկապանին, երբ անկէ բաժնուեցաւ։ Սանդուխէն վար իջած միջոցին սփոփուած զգաց ինքզինքը։ Երկու յարկ անդին, մէկն ալ անշշուկ վար կ'իջնէր գորգին վրայէն։ Պ. Մակիւն էր, այն պաշտօնատարը, որուն վրայ մեծ վստահութիւն ունէր վերատեսուչը։ Գաղտնութեան և ապահովութեան գործի մը մասին կէս օրէն յետոյ կատարած խուզարկութեան համարը տալու եկած էր իր պետին։ Պ. Սալվանի գրասենեակը կը գտնուէր, երբ վերատեսուչը առած ու կարդացած էր Տիկին տը Մօրայլի նամակը։

—Նամակաբերը հո՞ս է, հարցուց վերատեսուչը։

—Տիկին մըն է և նախասենեակին մէջ կը սպասէ։

—Լա՛ւ։

Դուռը գոցուելէ յետոյ, Պ. Սալվան, գեղադէմ ծերունի մը, քառակուսի մօրուքով, Պ. Մակիւի ըսաւ.

—Հետապնդեցէ՛ք այդ կինը։

Պ. Մակիւ հոտոտեց նամակը։ Կարծես գնահատելով նուրբ անուշահոտութիւնը ու թուղթին վայելչութիւնը, փութաց ըսել.

—Հետաքրքրական պիտի ըլլար եթէ այս խնդիրը առնչութիւն ունենար այն փոփոխութեան հետ, որուն վրայ կէս օրէն յետոյ տեղեկութիւն հաղորդեցի ձեզի։

—Ի՞նչ փոփոխութիւն։

—Դիւանապետ Պ. Միթրէի աղջիկը փոխուած է ուրիշ տղու մը հետ։

—Արդարեւ, յիշեցի։ Շատ լաւ, գացէ՛ք Մակիւ։

—Եւ դուք, պարոն վերատեսուչ, այդ կնոջ կողմէ տրուած ժամադրութեան պիտի՞ երթաք։

—Որոշում չեմ տուած դեռ։ Բայց ինչո՞ւ կը հարցնէք։

— Ձեզ պաշտպանելու համար։ Պ. տ'Էկլօյի բնակարանին շուրջը մեր մարդիկը պիտի դնենք։ Ով գիտէ։ Կրնայ թակարդ մը լարուած ըլլալ։

Պ. Սալվանի ձեռքը երկարեց իր ստորադաս պաշտօնեային։

— Շուտ ըրէ՛ք, որպէս զի նամակաբեր կնոջ ետեւէն հասնիք։

Սակայն, Պ. Մակիւ երբ բակ հասաւ, Տիկին Տանրէ արդէն իսկ կառքին վրայ էր։

(Շարունակելի)

գրուածք մըն է,» ինչպէս ուրիշն սրբապղծութիւնը կ'անուանենք ձեր սրբազնասուն գրիչը աղտոտելու այդ «ցեխ»ին մէջ թաթխելով։ Ո՞վ իրաւունք տուաւ ձեզի ձեր ընթերցողներուն դաս տալու Զոլայի վրայ։ Ու կը շարունակէ X վարդապետ.

«Զոլա՝ La Terreին և Nanaին սոսկալի և գռեհկաբարոյ հեղինակը որ Լուրդին դէմ անպատկառ կերպով հայհոյեց իր Lourdesովը և Հռոմի մէջ անբարոյօրէն քֆրեց (վարդապետին բառն է) իր Romeովը, Զոլա՝ այդ անբարոյական ու անպարկեշտ գրողը, որ ինքզինքը իրապաշտ դպրոցին պետ հռչակելու պատրուակով pornographique (մէջս վարդապետն է խօսողը) սեռ մը մուծեց գրականութեան մէջ, Զոլա որ հոգւոյն բարոյականին դէմ յարձակեցաւ իր հատորներով և դրամ ու համբաւ շահելու համար գրեց ա՛յն տեսակ տողեր զորս էն գռեհիկ կապելաներու մէջ իսկ պիտի վարանէին արտասանել ամէնէն յետին անձերը, Զոլա, որ իբր գրականութիւն և ուսումնասիրութիւն ներկայացուց փողոցային լպրշութիւններ, գեհենային զազրութիւններ ու չէհանգիտային խոնվութիւններու խօսակցութիւններ, ամէնքդ ալ կը ճանչնաք զայն և կամ լսած էք անոր մասին անունը»։

Անկէ ի վեր, ուրիշներէ փոխ առնուած դատողութեան մը և ախտաւոր հետաքրքրութեան մը ցաւալի զոհն է մեր վարդապետը։ Զոլան չճանչնար ո՛րպէս ինչպէս պէտք է որ ճանչցուէր, ո՛րպէս ինչպէս կը ճանչնանք մենք շատեր։ Իրապաշտ դպրոցին պետին գաղափարային բարձրութիւնը, գործին նպատակը, հեղինակին մաքուր խառնուածքը, անհատականութեան բարոյական ոյժը անծանօթ կը մնայ Մեճմուաի Ախպարի գերապատիւ ուղղափառին։

Զոլայի վրայ պէտք եղածէն աւելի գրուեցաւ մեր թերթերուն մէջ։ Այս յօդուածով չեմ ուզեր անոր վրայ երկարօրէն խօսիլ, մարդը պատկերացնել, ամբողջ յղացումն մը պիտի ըլլար ատիկա։ Կ'ուզէի միայն սա չնշել թէ երբեմն չա՛ս տեսաբ տարաձայնութիւններու, չափազանցուած ծաղրածութիւններու, հեղինակութիւններու զոհը դարձած են ամէնէն տաղանդաւորները ֆրանսացի գրողներուն։ Գրագէտ մը սակայն, ո՛րքան քննադատուելու ենթակայ ըլլայ, ո՛րքան իր տաղանդին իրական արժէքը կը յայտնէ։ Զոլայի սկզբունքները և նկարագիրը չէին թոյլատրեր որ իր երեւակայութիւնը օդային ալորտներու մէջ ճախրէր։ ընդհակառակը, իր յանդուգն, խիզախ գրիչը իրականութեան չա՛ս մօտեն կ'անցնէր, արտայայտելու համար ազգաստութեան տառապագին թշուառութիւններու, խռնչութիւններու, գինեմոլներու, ալլասերածներու, բոզոտներու այն անհուն զանգուածը որ մարդկութիւնն իսկ է։ Իր գրականութիւնը հայելին է բնութեան պատկերներուն, կեանքի այլազան երեւոյթներուն։ Տեսակ մը լուսանկարչութիւն, իր հարազատ, բնական գիծերուն մէջ, առանց retouchep, առանց flatté ըլլալու։

Մարդկային միտքը այնքան նախապաշարուած ըլլալու չէ, մերկութիւններն գայթակղելու աստիճան։ Զոլայի բարոյագիտութիւնը սահման չունի։ Իր արտադրութիւններուն միջոցաւ հասկցնել կ'ուզէր հանրութեան թէ ա՛յս է անոր կեանքը, աղտոտ, դժոխային, փտած, նեխած, և եթէ Նանայի մը հեշտասէր ու պչրասէր քրմուհիի գոյութիւնը այնքան պատկերոտ կերպով կը ներկայացնէ, բարոյագէտի իբր ճշմարիտ կոչումն և դերին մէջ չվրիպելու համար Նանան կը մեռցնէ ահռելի հոգեւարքով մը, ղրկուած, ամէնէն լքուած, աւրուած, քայքայուած։ Կեա՛նքն է զոր կը ներկայացնէ։

«Զոլա և Բանթէա՛ն, — ինչ հեգնութիւն, Աստուած իմ», կ'աղաղակէ Մեճմուաի Ախպարի յարգամեծար յօդուածագիրը։ «Ի՞նչ ըրած է Զոլա որ ֆրանսական հայրենիքը երախտապարտ մնայ անոր (ոչի՛նչ, տունը նստած՝ կերեր խմեր և պոռտաբոյծ կրօնաւորներու ճաշերուն պէս). ի՞նչ ծառայութիւն մատուցած է երկրին, ազգին, մարդկութեան կամ գրականութեան (ոչի՛նչ. ոչի՛նչ). ի՞նչ բանի համար Զոլան պէտք է անմահացնել, ի՞նչ բանի համար պէտք է Բանթէոն առնել զայն, ի՞նչ իրաւունքով կամ ի՞նչ արժանաւորութեամբ Զոլան պէտք է անցընել Բանթէոնի սեմէն ներս»։ Չեմ գիտեր թէ X. վարդապետ ինչո՞ւ ինքզինքը այնքան կ'ստէ մեզի համոզելու համար թէ Էմիլ Զոլա ոչնչութիւն մըն էր և երբեք արժանի չէ այդքան մեծ պատիւներու։ Ձեր «կաթողիկէ Չիզեր»ը ինչո՞ւ այդքան գրգռուած են, ո՛վ Աստուծոյ մարդը։ Ցեղայ «քրիստոնէական ներողամտութիւն չունի՞ք երբեք այդքան գէշ լեզուով խօսելու համար մեռնողի մը վրայ, որ ամէն շատերէ աւելի կ'արժէր։ Ինչո՞ւ այդ աղեղ լեզուն, ինչո՞ւ այդ դիւրագրգիռ վիճակը։ Ձեզի՛ ինչ երբ իրապաշտ մեծ հեղինակին աճիւնները Բանթէոն կը փոխադրեն. կը փրփրիք, ձեռքերնուդ դաւազանը գետին կը զարնէք, մօրուքնիդ կը ցնցէք ու պատգամներ կ'արձակէք ինչդ ա՛ն չնչառով և դիւրութիւնով որով վարժուած էք ձեր ամպիոններէն «Մի՛ սուտ վկայեր» գոչելու։

Գրականութեան մէջ վճիռ արձակելը այնքան դիւրին չէ, որքան Սաղմոս մը կարդալը։ Եւ եթէ Վէօյօ, Պարպէյ տ'Օրվիլի, Սէն-Ռընէ-Թայանտիէ, Պրիւնըթիէր հակառակ խօսած են Զոլայի դէմ, և եթէ «Իւնիվէր» կամ Մորիս Պարէ գէշ կը խօսին Էմիլի մասին, իրենց գերադասեն նկատառումները և լուրջ պատճառները ունին։ Ֆէնէլոնով, Պոսիւէով, Շաթոպրիանով սնած միտք մը՝ գայթակղած ըլլալ կը թուի Զոլան կարդալով։ Ո՞վ բռնաձեզի որ կարդաք։ Երբ մէկ երկու հատոր կարդալով ստոյգ թէ Զոլա աղտոտ հեղինակ մըն է, ինչո՞ւ ձեր սուրբ հետաքրքրութիւնը չսանձեցիք և աւելի տասը տարիք ընթերցածմիդ, կարդացիք, մինչեւ ծայրը տարիք, Զոլայի բոլոր վէպերն ալ չափեցիք, ինչո՞ւ... Ձեր ո՞ր Աստուածածնայ Մատեանին մէջ գրուեր է որ Զոլա կարդաք և քննադատէք զայն։ Դուք պէտք չունիք կեանքին «սատրին կողմերը» ճանչնալու. բայց կ'երեւայ թէ գէշ կրթուած ընթերցասիրութիւն մը ունիք։ Զոլան կարդացեր էք առանց կարենալ թափանցելու անոր ոգիին։ Երեւութական, պատրող իմացողութիւն մը միայն կրնայ գանեցնել ալ ձեզի Զոլայի գործերը։ Գիտնալու էք թէ նկարագրութեան այդ հոյակապ վարպետը երկրորդական գրող մը իսկ չպիտի համարուէր եթէ չունենար իր մասնաւոր խորհելու եղանակները, պատճառի և արդիւնքի իր սրող փիլիսոփայութիւնը։

«Եւ, ճշմարիտ ըլլալու համար, ո՛չ միայն Զոլայի համար, այլ այսօր գրեթէ ամբողջ ֆրանսական ներկայ գրականութեան մէջ չկայ բացարձակապէս դէ՛մք մը, որ լիովի՛ն (վարդապետն է ստորագծողը) արժանի ըլլայ Բանթէոն մտնելու, քանի որ այսօրուան գրագէտներէն ո՛չ մէկուն գործը դարէ՛ ու դարէ՛ ապրելու երկարակեցութիւնը ունի»։

Օ՜հ... կը սխալիք, մէկը կայ որուն գործը «դարէ՛ ու դարէ ապրելու երկարակեցութիւնը ունի», այդ մէկը դժբախտաբար ֆրանսական սատանին մէջ չգտնուիր։ Ա՜ս ինչ գիտէք, աս ի՛նչ միրուն գաղափարներ։ Ո՛րքան մեծ միտք ունիք արդեօք որ չէք հաւնիր հաւնելու ֆրանսական ժամանակակից տիեզերահռչակ դէմքերէն ո՛չ մէկուն։

«Ո՛չ իսկ վիպասանի արժանիք մը ունի Զոլա... Լամարթին, Շաթոպրիան, Պօսիւէ, Ֆէնէլոն և նոյն իսկ Ալֆրէտ տը Միւսէ անմահացած հանճարներ են, որոնց առջեւ պէտք է խոնարհինք միշտ, հոգւով անոնցմէ ստանց ունեցած երբեմնի պակասութիւններուն։ Բայց այդ գիրքերուն քով քանի՜ փոքրոյի (մամնայապաշտութիւն) արժէք ունի Զոլա, որ դեռ երէկ մեռաւ և այսօր երբ անոր մէկ գրուածքը կարդանք, հնութիւն մը (ահա՛ նոր յայտնութիւն մըն ալ) կարդացած ըլլալու տպաւորութիւնը կ'ունենանք լոկ։ Քանի մը տարուան կեանք միայն ունէին Զոլայի վէպերը և իրեն հետ միասին մեռաւ իր գրականութիւնը, իր բազմաթիւ հատորներուն հետ, նոյն իսկ անո՛նց աչքին որոնք հիացողներն էին անոր։»

Ըսելիք չկայ։ Ֆերտինանտ Պրիւնթիէռ իսկ Բնապաշտութեան Սնանկութիւնը հռչակաւոր յօդուածով Զոլան այս եղանակով չքննադատեց։ Հոգեբանութեան պակասը կը չնչէր ան, և ա՛յնքան։ Զոլային մտաւորական կարողութիւնը ճշգրօրէն դատել կարենալու համար «X վարդապետ» ծնած ըլլալը է եղեր։ «Ընթերցողին համար ծանր լաւ մըն է հիացումը», ըսած է Կէօթէ, — իր հիացումին ու ատելութեան մէջ ա՛յնքան անողոք ընթերցողը, որուն հաւանութեանը կ'անձկին խեղճ գրագէտները գործերնին։ Կանխապաշարուած ատելութիւնով կամ կիրքով միշտ կարդացուած է Զոլան։ Իր չուրջը ծաւալող հեքեաթանակ համբաւէն շլացած՝ սկսած են կարդալ անոր վէպը, շոգեկառքերու և շոգենաւերու մէջ կարդացուող ո՛ և է թեթեւ հեղինակի պէս, առանց խորապէս երկին գեղեցկութիւնովը գրաւուելու։ Այս պարագան ուսումնասիրած է Մոռիս լը Պլօն՝ իր Emile Zola devant les Jeunes գիրքին մէջ։ «Իր վարդապետութիւնները, ղէնքը առաջնորդող խորունկ նկատառումներ չեն ճանչնար. չեն ճանչնար անոր մեկնութիւնները, անոր քննադատական գիրքերը, որոնք «գլուխ-գործոց»ներ են յստակութեան, տրամաբանութեան և նրբութեան։ Չեն անդրադառնար այն իրապէս տրամակարգ դիրքին վրայ զոր առած է ո՛չ միայն մեր գրականութեան, այլ և տիեզերական գրականութեան մէջ։ Կաթոլիկներու յայտարարութիւններէն և համալսարանականներու քննադատութիւններէն բղխող հանրային սխալ կարծիքը թէ խորտկեցուցած է գիրքերը, պատճառը անոնց անկատար, անտարիւն դատաւորականութիւնն է, Զոլան հասկնալու վիճակին հասած չըլլալնին է պարզապէս»։

Ծանօթ, հռչակուած գրողներու դէմ պոյքոր մղողներուն և զուարճացնողներուն ապրեցին ջանքերը մի՛շտ գոյութիւն ունին ամէն տեղ։ Հաճոյք կը զգան գէշ խօսելով անո՛նց անձերու վրայ, որոնք մէկ օրէն միւսը արժանաւոր համբաւ մը շահած են։ Իրենց միտքին անանկութեան ականատես կ'ըլլան իրենք զիրենք այդ տիպարները։ Զոլային դէմ գրողներուն և խօսողներուն գրեթէ մեծամասնութիւնը այդ հիւանդութենէն վարակուած է, ամբաստանելով շարունակ գրիչի այդ անզուգական Ռուբէնսը, որ այնքան իրապաշտօրէն, առանց գիծի մը յաւելումին, ա՛յնքան մարդկօրէն կը ներկայացնէր իր գործերը։ Գոգօնի և Տիւրըրոյ համբաւաւոր վճիռը սխալ է կրկնել Զոլայի համար, որուն բարեհամբոյր, կիրթ, ազնիւ, ընտանեկան նկարագիրը ա՛լ առաւել կարգ անցած է։ «Արուեստը ո՛ և է գործ, խառնուածքի մը մէջէն ընդնշմարուած բնութեան անկիւն մըն է»։

«Բայց ինչ որ ամէնէն աւելի զարմանալի կը գտնեմ Զոլայի քով, կ'ըսէ Լը Պլօն, սա է թէ, հերոսներ կամ հրէշներ, հրեշտակներ կամ սատանաներ չէր ստեղծեր ան, կ'ըներ ու մարդեր միայն։» Ուրիշ ո՛չ մէկ իրապաշտ հեղինակ, ո՛չ իսկ Պալզաք կրցած է այնքան խղճմտութիւն, այնքան դատաւորական, ճշգրիտ, տաղանդ դնել իր բոլոր գործերուն մէջ հաւասարապէս։ Անհերքելի է ան, անոր համար մանաւանդ որ ո՛չ Ֆլօպէրի դժուարութիւնով գրելու ակարութիւնը ունի, ո՛չ Պալզաքի ոճի և լեզուի անխնամութիւնը, ո՛չ Մոբասանի կոշտ, թեթեւսոլոյս նկարագիրը։ Գուսմոն, La Terreին ամէնէն աղտոտ տիպարներէն մէկը, ալքոլամոլ գործաւորը, իր բովանդակ ցաւագարութեանը, ինկածութեանը մէջ չեն գիտեր ի՛նչ իրական ու մարդկային երանգ ունի որ կը յուզէ ընթերցողը, խորհելով թէ այդ մարդուն կեանքը ծնունդ առած է գինիի չոլանու միջավայրին մէջ։ Իրականութեան այս պատկերացումը, մարդկութեան ճախճախուտ ախտերուն այդ արտայայտութիւնը պէտք չէ որ երբեք ո՛ և է կերպով քննադատութեան առարկայ դառնան։ Տարբեր կերպով չպիտի կրնար բարոյագէտը, քարոզիչը իր նպատակին հասնիլ։ Նախ ախտը կեանքերը ներկայացնելու է, անոնցմէ հեռացնել տալու համար։ «Բժիշկը, հասնելու համար իր բուժիչ նպատակին, պէտք ունի մերկացնելու իր զննութեանը ներկայացուած մարմինը կամ ախտը. իր ամէնէն քօղամերկ մանրամասնութիւններուն մէջ, մինչեւ ամէնէն թաքուն ու ամօթալի գաղտնիքներուն խորը, գիծերը։ Ասո՛վ միայն կրնայ ան թափանցել վէրքին կամ ախտին գաղտնիքին և գլուխ հանել իր բուժիչ դերը։ Գրագէտն ալ, իրականացնելու համար թաքուն գաղտնիքներու, սեռային կրքոտ յուզումներու, մարդկային կամ ընկերային վիճակներու վերլուծութեան իր դերը, պէտք ունի քննելու և պատկերացնելու զանոնք և երեւոյթները իրենց ամէնէն մերկացած վիճակներուն, գիծերուն, կարկառներուն մէջ... Գործին ոգի՛ն է կարեւորը, ո՛չ թէ ձեւը, և զա՛ն նկատելն է էականը։» Ձեզի պէս քմահաճներէն մէկուն ուղղուած այս տողերը, Գիւյարգէի՛ լ Հյուր, պիտի խնդրէի որ ուշադրութիւնով կարդայիք։ Կ'երեւայ թէ բանգիտութիւն ծախել ուզեր էք, կամ ուրիշ աւելի լաւատես ենթադրութիւնով մը՝ Conquête de Plassansին վրէժը կը լուծէք կոր, ձեր այնքան անհեթեթ և յետամնաց խմբագրականովը։ Աւելի աղէկ չէ՞ր ըլլար որ ձեր եկեղեցիին չսիրէ պաշտպանէիք, ձեր տարին մէջ մնալով, Վարք Սրբոցը, Ցայսմաւուրքը, Ս. Օգոստինոսի մահը, Սաղմոսը եւայլն ուսումնասիրէիք։ Ուրկէ՞ց ա՛ւր միտքերնիդ ինկաւ Զոլայի վրայ քարոզել։ Էմիլ Զոլա և... X վարդապետ։ Այս հաշւով պիտի զլանաք կարդալու ձեր երանելի «Հոգւոց»ը Զոլայի գերեզմանին վրայ։ Ո՛րքան պիտի սարսռան արդեօք Ռուկոն Մաքառներու անմահ հեղինակին աճիւնները, որոնք թերեւս ա՛լ Բանթէոն չփոխադրուին, ձեր անուշ և անողոք յօդուածին առաջ բերած աղմուկէն (!)։

ՄԵՐՈՒԺԱՆ ԲԱՐՍԱՄԵԱՆ

ԱՌՈՂՋԻՆ ՑԱՆԿԱՑՈՂ

Սրտի ջիղային բաբախումներու դէմ շատ օգտակար է լիմոնի հիւթը շաքար ջուրի մէջ քամել ու խմել։ Այս լիմոնաջէն 1—2 գաւաթ խմելով, փափաքուած արդիւնքը ձեռք կը բերուի։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԱՆԳԼԻԱ

Լոնտոնի Թայմսը, ուրբաթ իրիկուն, Տաունինկ Սթրիթ գնաց՝ տեղեկութիւն առնելու նախորդ նախարարապետ Սըր Հ. Գ. Գէնըրմէնի առողջական վիճակին վրայ։ Թագաւորը, որուն այցելութիւնը քանի վայրկեան տեւեց, Սըր Հ. Գ. Գէնըրմէնի քարտուղարին հետ տեսակցեցաւ, առանց հիւանդին քովը երթալու։ Բժշկական վերջին տեղեկագիրը կ'ըսէ թէ նախորդ նախարարապետը գիշերը բաւական անհանգիստ էր և առտուան ժամերը քիչ մը տկարացած էին։ Ուրբաթ իրիկուն վիճակը գրեթէ կայուն էր։

—Անգլիոյ ու Ամերիկայի միջեւ շոգենաւային երթեւեկութեան մրցումը կը շարունակուի Լուզիդանիայի և Մաուրիդանիայի միջեւ։ Մաուրիդանիա, թէեւ մեքենաներու և առագաստի կարծիքներու հետեւանքով աւելի կարճ ժամերու մը հետեւած էր, սակայն Անգլիոյէն Ամերիկա ուղեւորութիւնը կատարեց 4 օր, 23 ժամ և 59 վայրկեանէն, մինչդեռ վերջին անգամուն հինգ օրէն դացած էր։

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ

Ֆրանսայի Նախագահ Պ. Ֆալիէռ, մայիս 25ին երբ Տուվր ժամանէ, պիտի ընդունուի Անգլիոյ արքայական գերդաստանին անդամներէն մէկին՝ հաւանօրէն Կալլէսի իշխանին կողմէ։ Տուվրի քաղաքապետը, երկու օգնականները և քաղաքապետութեան Խորհուրդին անդամներն ալ խիստ փայլուն կերպով պիտի ընդունին Ֆրանսայի Նախագահը։ Կ'ըսուի նաեւ թէ անգլիական վաշտուն մարտանաւերէ բաղկացած նաւատորմ մը տողանցք մը պիտի կատարէ ի պատիւ Պ. Ֆալիէռի՝ Տուվր ժամանելուն կամ անկէ մեկնելուն առթիւ։ Այդ նաւատորմը պատիւներ պիտի ընծայէ Ֆրանսայի Նախագահին և անոր հետեւորդներուն։

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ԻՏԱԼԻԱ

Թան սը հեռագիրը տուած է Հռոմի իր թղթակցէն։— Երէկ զրոյց կար թէ Պ. Վիսքոնդի-Վէնոստա Բարիզի իտալական դեսպան կարգուած է։ Նշանաւոր լրագիրներ նոյն իսկ իբրեւ վերջնական իրողութիւն մը ծանուցին։ Քաղաքական անձնաւորութիւն մը, որ երկու ժամու չափ տեսակցութիւն մը ունեցած է Պ. Վիսքոնդի-Վէնոստայի հետ, կ'ըսէ թէ այդ մասին դեռ որ և է առաջարկութիւն չէ եղած անոր։ Արդէն ընդունելէ առաջ բաւական շատ պիտի վարանի։ Պ. Վիսքոնդի-Վէնոստա ժամանակին բացարձակապէս յայտարարեց թէ Ալճեզիրասի դեսպանախորհուրդը, իր յառաջացեալ տարիքին պատճառաւ, վերջին գործը պիտի ըլլայ իր քաղաքական կեանքին։ Այսուհանդերձ անոր բարեկամները կը յուսան թէ պիտի կրնան համոզել մեծանուն ծերունին որ ետ առնէ իր այդ որոշումը։ Պ. Վիսքոնդի-Վէնոստա և իր բարեկամները վիրաւորուեցան ֆրանսական հեռագրական գործակալութեան մը մէկ հեռագրէն, զոր մէկ քանի լրագիրներ արտատպեցին, և որ կը ծանուցանէր թէ Պ. Վիսքոնդի-Վէնոստա Բարիզի իտալական դեսպան անուանուելու մասին խօսակ է Գերմանիոյ նախարարապետ ֆոն Պիւլով իշխանին հետ, որ նպաստաւոր ընդունելութիւն մը ըրեր է։ Պ. Վիսքոնդի-Վէնոստա անձնական շատ լաւ յարաբերութիւններ ունի ֆոն Պիւլով իշխանին հետ, որուն երկու անգամ սեղանակից եղաւ այս շաբթու։ Սակայն կարելի չէ ենթադրել որ Պ. Վիսքոնդի-Վէնոստա օտար երկրի մը նախարարապետին յայտնած ըլլայ անուանում մը որ Իտալիոյ կառավարութենէն միայն կախում ունի։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Պէրլինէն Թանի թղթակիցը կը հեռագրէ թէ ֆոն Պիւլով իշխանին կողմէ Վատիկանի տրուած այցելութեան հետեւանքով, Պէրլինի կէս-պաշտօնական շրջանակներուն մէջ այնպէս կը նկատուի թէ Հռոմի մէջ համաձայնութիւն պիտի չյայտնեն Գերմանիոյ կեդրոնի կուսակցութեան ընթացքին, որով չէ կրցած իր ազդեցութիւնը պահել Գերմանիոյ քաղաքականութեան վրայ։ Միւս կողմէ Պէրլինի մէջ կ'ըսուի թէ կեդրոնի կուսակցութեան և նախարարութեան միջեւ խզումի մը բոլոր հետեւանքները զգալի չեն և թէ տակաւին նոր ալ տեղի պիտի ունենան։

— Գերմանիոյ Պետութեան Խորհուրդին ներկայացուեցաւ օրինագիծ մը՝ ինքնաշարժ կառքերու տէրերուն կամ զայնս վարձողներուն պատասխանատուութեան մասին, երբ կառքը վարողին սխալմունքին հետեւանքով արկած մը պատահի։ Կարգ մը պարագաներ նշանակուած են որոնց պատասխանատու չէ ինքնաշարժ կառքը վարողը՝ օրինակի համար մեքենայի խանգարում մը, ինչ որ կարելի չէ նախատեսել, ինքնաշարժ կառքեր վարողները քննութիւն մը պիտի անցնին և այդ կերպով միայն արտօնութիւն պիտի ստանան ինքնաշարժ կառք վարելու։ Այդ մասին որոշուած կանոններուն անսաստողները բանտարկութեամբ և դրամական տուգանքով պիտի պատժուին։ Պետութեան Խորհուրդը պիտի որոշէ զանազան ճամբաներու վրայ ինքնաշարժ կառքերու արագութեան առաւելագոյն չափը։ Այդ ծրագիրը չի յուսացուիր որ ամառուան արձակուրդէն առաջ կարենայ ներկայացուիլ Ռայխսթագին։

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԴԱՇՆԱԳԻՐՆԵՐ

Մ. Նահանգաց Ծերակոյտը, ուրբաթ օրը, վաւերացուց Մեծն-Բրիտանիոյ հետ կնքուած դաշնագրութիւնը՝ որ կանոնաւորել կ'ենթարկէ Քանատայի սահմանագլխին վրայ ներքին ջուրերու ձկնորսութեան վայրերը։ Ծերակոյտը նախ վաւերացուց Մ. Նահանգաց և Նորվէկիոյ ու Փորթուկալի միջեւ կնքուած իրաւարարութեան դաշնագրութիւնները, և Լա Հէյի մէջ բանակցութեան ենթարկուած երկու պայմանագրութիւններ որոնց մէկը կը վերաբերի նաւային պատերազմներու մէջ չէզոքներու իրաւունքներուն և պարտականութեանց. իսկ երկրորդը՝ պայմանաւոր պարտքերու հաւաքման համար բռնազբօսիկ միջոցներու դիմուելուն։

ԾԱՅՐԱԳՈՅՆ ԱՐԵՒԵԼՔ

Բէքինէն Նիւ-Եորք Հէրըլտի թղթակիցը կը հեռագրէ թէ չինացի բարձրաստիճան ութ պաշտօնատարներ Մ. Նահանգներ, Անգլիա, Ֆրանսա ու Գերմանիա պիտի երթան՝ վարչական դրութիւնները և հանրային կրթութեան վարչական եղանակը ուսումնասիրելու համար։ Դիտել կը տրուի թէ Չինացի այդ պաշտօնատարները Ճափոն պիտի չերթան, ուր Չինաս մասին Ճափոնի ընթացքին հետեւանքով չինացի ուսանողներուն թիւը 16,000էն 5,000ի իջած է։

— Բէքինէն ֆրանսական թերթերուն ուղղուած հեռագիր մը կ'ըսէ.— Չինաս կառավարութեան և Ճափոնի կառավարութեան միջեւ եղած բազմաթիւ դժուարութիւններ այսօրեա խիստ սուր հանգամանք մը առած են։ Չինաս կառավարութիւնը միշտ կը հակէ Ճափոնցիներուն վրայ և կամ անոնց կ'արգիլէ յառաջ փոխադրութիւնը։ Միւս կողմէ Մանչուրիոյ մէջ երկրակալութեան մասին Ճափոնցիներուն ցոյց տուած հակումը ամէն օր նորանոր միջադէպերու պատճառ կ'ըլլայ Մանչուրիոյ չինական իշխանութեանց հետ, որոնք իրականին մէջ բնաւ նախաձեռնութիւն չունին։ Կացութիւնը այն աստիճանին հասած է որ Չին հիմա արդամաղիր կ'երեւայ քօղարկելու Չինացիներուն հակակրութիւնը Ճափոնի դէմ։

ԼՈՒԱԶԻ ԱԲԲԱՆ

Լուազի Աբբան, ինչպէս ծանուցինք, իր մինչեւ հիմա գրած նամակներուն և յօդուածներուն հաւաքածոն հրատարակեց. տարոնցմէ «Աստուածէն կը կարդամ» խորագրով նամակ մը արտատպեցինք չորեք օրուան մեր թիւին մէջ։ Բարիզի արքեպիսկոպոսը այդ հաւաքածոյին նկատմամբ սա հրամանագիրը հանեց.

«Լէոն-Ադոլֆ Ամէթ, շնորհիւ Աստուծոյ և առաքելական Ս. Աթոռին, արքեպիսկոպոս Բարիզի։ Նկատելով որ Պ. Ալֆրէտ Լուազիի վերջին գործը «Մէկ քանի նամակներ կրօնական արդի խնդիրներու և կրօնական վերջին իրողութեանց մասին», Բարիզի մէջ ծախու հանուած, նպաստ ունի այժ տալու վերադրեալ հեղինակին նախապէս դատապարտուած սխալներուն, և ծանուցանել հանրութեան իր մերժումը յետս կոչում ընելու և Եկեղեցւոյ իշխանութեանը հպատակելու, կը ծանուցանենք մեր թեմին կղերականներուն և հաւատացեալներուն թէ արգիլուած է այդ գիրքին ընթերցումը և իրենց քով ունենալը։»

ԶԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՏԱՐՕՐԻՆԱԿ ՀԱՄԲԵՐՈՒԹԻՒՆ.— Միթէ կարելի՞ է որ աղջիկ մը քսանըինը տարեկան եղած ըլլայ, առանց բնաւ խօսած ըլլալու այր մարդու մը հետ։ Թէեւ անկարելի կ'երեւայ, սակայն կատարեալ իրողութիւն մըն է՝ տեղի ունեցած Ուաշինկթընի մէջ։ Օր. Բրադ դեռ չծնած՝ հայրը մեռած էր։ Մայրը, իր էրկանը մահուանը հետեւանքով, իր բարեկամուհիներէն մէկին ազդեցութեամբ մտած էր անոր հիմնած կրօնական մէկ աղանդին մէջ, որուն հիմն էր ատել այրերը։ Այդ նոր կրօնքին տաճարը յարողները տուն մը փակուեցան և ամէն տեսակ յարաբերութիւն խզեցին արական սեռին ներկայացուցիչներուն հետ։ Օր. Բրադ այդ միջավայրին մէջ մեծցաւ և քսանըինը տարի յարգեց իր մօրը գաղափարները։ Սակայն, վերջերս, Օր. Բրադ յարաբերութիւն հաստատեց աշխարհիկ դեռատի աղջկան մը հետ, որ օր մը առաջարկեց իրեն միասին դուրս ելլել։ Օր. Բրադ հաւանեցաւ, բայց հազիւ թէ փողոցին մէջ մէկ քանի քայլ առած էր, որ իր բարեկամուհին հանդիպեցաւ իրեն ծանօթ երիտասարդի մը։ Այդ վերջինը կեցաւ և Օր. Բրադ, կեանքին մէջ առաջին անգամ ըլլալով, ներկայացուեցաւ մէկին այն էակներէն որոնցմէ խոյս տալ սորվեցուցած էր իր մայրը։ Օր. Բրադի զգացած յուզումը այնքան բուռն էր որ զուր տեղը աշխատեցաւ մոռնալ այն երիտասարդը, որուն հետ խօսած էր։ Պարագաներու նպաստաւոր աջակցութիւն մը թոյլ տուին իրեն վերստին տեսնելու այդ երիտասարդը և հիմա կ'ըսուի թէ Օր. Բրադ, սանակամ ընելով իր մօրը խրատները, մօտերս պիտի ամուսնանայ այն այր մարդուն հետ, որուն հետ տեսակցած էր իր կեանքին մէջ առաջին անգամ ըլլալով։

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԲԱՐՔԵՐ.— Հիւսիսային Քարոլինի (Մ. Նահանգներ) գլխաւոր համալսարաններէն մէկին մէջ, տարօրինակ դէպք մը տեղի ունեցաւ։ Միս Նելլի Սաւինի, գեղանի ուսանողուհի մը, կը քաջալերէր իր չուրջը դարձող երիտասարդներուն սիրահեղ յայտարարութիւնները։ Հայրը, Նիւ-Եորքի մէջ ծանօթ բժիշկ մը, յաճախ կը յանդիմանէր իր աղջիկը՝ ունեցած ընթացքին համար։ Չորեքշաբթի օրը համալսարան գնաց խօսելու իր աղջկանը հետ։ Միս Նելլի ընդունելութեան սրահին մէջ դաշնակ կը զարնէր։ Հայրը սկսաւ պարսաւել աղջկան ընթացքը, սակայն օրիորդը, առանց կարեւորութիւն տալու, շարունակեց դաշնակահարութիւնը։ Բժիշկը, կատղած, ռեւոլվէրը հանեց և աղջկանը վրայ կրակ ընելով, երեք տեղէն մահացու կերպով զայն վիրաւորեց։ Միւս աղջիկները, վիրաւորին աղաղակները լսելով, հոն փութացին, սակայն հայրը զանոնք տեսնելով ինքնասպան եղաւ ռեւոլվէր մը պարպելով իր գլխուն։ Միս Նելլիի բոլոր ընկերները կ'ողբան անոր մահը, վասն զի թէ՛ շատ գեղանի էր և թէ իր շնորհալի ընթացքովը ու բարեսրտութեամբը ամէնուն սիրտը գրաւած էր։ Հօրը մարմինը Մարիեր (Հիւսիսային Քարոլին) տարուեցաւ, ուր անոր կալուածներ ունի։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ

ԱՍՏԻՃԱՆ.— Ուլայի երկրորդ աստիճան տրուեցաւ Վիէննայի օսմ. դեսպանատան առաջին քարտուղար Միւնիր Սուրէյեա պէյի։ Սանիէի աստիճան՝ ընդհանուր մարդահամարի վարչութեան վիճակագրութեանց դիւանին առաջին քարտուղար Ալի պէյի, կրթական նախարարութեան Խորհուրդին դիւանին միւմէյիզներէն Օսման Բէհճէթ պէյի և Նաֆըյի մաքսային Տնօրէն Ալի Րիզա պէյի։ Սալիսէի աստիճան՝ կրթական նախարարութեան հեղինակութեանց քննիչ յանձնաժողովին քարտուղարներէն Կալիպ էֆ.ի և Տրապիզոնի մաքսատան հաշուակալութեան առաջին քարտուղար Պէհա պէյի։

ՊԱՇՏՕՆ.— Եէմէնի մաքսային Տնօրէն անուանուեցաւ Մուտանիայի մաքսային Տնօրէն Սաֆվէթ պէյ։

—Պիթլիսի նահանգին կուսակալի օգնական անուանուեցաւ Թօքատի գաւառին կառավարիչի օգնական Անաւթառ էֆ.։ Թօքատի գաւառին կառավարիչի օգնական անուանուեցաւ Կինճի գաւառին կառավարիչի օգնական Միքէ էֆ.։ Կինճի գաւառին կառավարիչի օգնական անուանուեցաւ Մալկարայի գայմագամի օգնական Կարապետ էֆ., որուն յաջորդեց Էտիրնէի նահանգին Իսքաթէ վարժարանին շրջանաւարտներէն Ահմէտ էֆ.։ Սելանիկի նահանգին Թէքվիշ գաւառակին գայմագամի օգնական անուանուեցաւ Պրուսայի Իտատիէ վարժարանին շրջանաւարտներէն Բիրխաքօ էֆ.։ Պայպուրթի գաւառակին գայմագամի օգնական անուանուեցաւ Քղիի գայմագամի օգնական Նիքօլաքի Խրիստաքի էֆ.ի։

ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ.— Երկրորդ կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ Շիշլիի պուլկարական հիւանդանոցին բժիշկներէն Տօքթ. Եոգուլ էֆ.ի։ Երրորդ կարգի Օսմանիէ՝ Սամսոնի թուրքերէն թղթակցութեանց Տնօրէն Րիզա պէյի։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԿԱՅՍ. ՇՆՈՐՀ.— Զատկի և Պասէքի տօներուն առթիւ Վեհ. Սուլթանը հրամայեց որ Ռումաց Պատրիարքարանին՝ 55,000, Հայոց Պատրիարքարանին՝ 45,000, Հայ-Հռոմէականաց Պատրիարքարանին՝ 40,000, Պուլկարաց Էկզարքարանին՝ 25,000 և Հրեաներու Խախամբաշիին ալ 30,000 ղրուշ շնորհուի՝ ըստ սովորութեան։ Կայս. այս Իրատէն հաղորդուեցաւ Ելմտական ու Ներքին գործոց նախարարութեանց։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻԱ.— Երէկ իրիկուան Քօրֆուէն առնուած հեռագիր մը կը ծանուցանէր թէ Էվգաֆի նախարար Թիւրխան փաշա, որ պաշտօն ունի Վեհ. Սուլթանին անունով բարի գալուստ մաղթելու Գերմանիոյ կայսեր, [illegible] իրիկունը Քօրֆու ժամաներ և Վիլհէլմ կայսեր կողմէ ընդունուեր է։

ՕՍՄ. ՆԱՒԱՏՈՐՄԸ.— Լիոնէն կը հեռագրեն թէ Քրէզօ գործարանին մէջ կայս. կառավարութեան հաշւոյն շինուած նոր թնդանօթակիրը, որ կատարելապէս սպառազինուած է, մօտերս ճամբայ պիտի ելլէ դէպի Կ. Պոլիս։

ԱՐՁԱԿՈՒԱԾ ԶԻՆՈՒՈՐՆԵՐ.—Կայս. Իրատէ մը հրամայեց ազատ արձակել 1320 տարւոյն գրուած զինուորները, որոնց ամսաթոշակները և ճամբու ծախքերը վճարուեցան։ Ծովային արձակեալ զինուորներու առաջին մասը Մախսուսէի Մարմարա շոգենաւով Սեւ Ծովի նաւահանգիստները ղրկուեցան՝ իրենց ծննդավայրերը երթալու համար։ Կայս. մասնաւոր թիկնապահ Ֆէրիտ Մէհմէտ փաշա նոյն շոգենաւը երթալով, Վեհ. Սուլթանին Կայս. բարեւները հաղորդեց այդ զինուորներուն, որոնք «Բատիշահըմ չօգ եաշա» գոչեցին։ Մարմարա երէկ իրիկուան ճամբայ ելաւ։ Շոգենաւուն մէջ կը գտնուէին Կայս. երկու թիկնապահներ, բժիշկներ ու դեղագործներ՝ զինուորներուն հանգստութեանը հոգ տանելու համար։

ԿՈՒՏԵԼ իշխանուհին և Փօնթաս իշխանը, երէկ առտու, Պոլսոյ կողմը անցնելով այցելեցին Գապրիէլի ու Ֆաթիհի մզկիթները. յետոյ Բերա Բալաս վերադարձան։ Կէսօրէն ետքը Հիտայէթ շոգենաւակով պտոյտ մը կատարեցին Վոսփորի մէջ։

ՀՌՈՄԻ օսմ. դեսպան Րէշիտ փաշա, անցեալ շաբաթ օրը, ընդունուեր է Իտալիոյ Թագաւորին կողմէ։

ԱՄՍԱԹՈՇԱԿ.— Կայս. Իրատէ մը հրամայեց հարիւրական ղրուշ ամսաթոշակ յատկացնել Գ. զօրաբանակէն տեղակալ Ահմէտ Ալի էֆ.ի և զինուոր Օսմանի ընտանիքներուն։ Այդ սպան ու զինուորը մեռած են աւազակներ հալածելու միջոցին։

ԱԼԻ ՐԻԶԱ ՊԱՇԱ, Կայս. անձնական սպայակոյտին միւշիր Ապտուլլահ փաշայի եղբայրը և ելմտական նախարարութեան նախկին խորհրդականը, որ հիւանդ էր, երէկ մեռաւ Մեծ կղզիի ամարանոցին մէջ։ Յուղարկաւորութիւնը այսօր կատարուելով մարմինը Գաղըգէօյ պիտի փոխադրուի և Գուզ Տէփէի գերեզմանատունը պիտի ամփոփուի։

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՊԱՆԴԱՏՈՆ ապրիլ 1ի վիճակահանութենէն վեց հազար ոսկիի առաջին պարգեւը շահող 143,204 թիւ տոմսին մէկ քառորդին տէրը՝ Էրզրումի Նահանգին Ապեր գաւառակին Նոխանական դատարանին անդամներէն Րիզէլի Թէհմու էֆ. նոյն Պանգային Էրզրումի ճիւղին դիմելով ստացեր է իր բաժինը՝ 1500 ոսկի։

ՆԵՐՔԻՆ գործոց նախարարութիւնը ծանոյց բոլոր նահանգները որ կեդրոնի քաղաքներուն մէջ նեղ փողոցները ընդարձակուին, կանոնաւորապէս սալարկուին և բարեզարդութեան համար հոգ տարուի։

ՀԱՐԻՒՐԱՄԵԱՆՆԵՐ.—Գինալը կղզիի ոստիկան-զինուորներուն յիսնապետ Օսման աղայի անհիրը՝ Խարբերդի նահանգին Կէզան Մառէն քաղաքէն Մէհմէտ աղա հարիւր տասնըհինգ տարեկան է և իր փեսին քով կ'ապրի։ Ակռաները ամբողջ են և ֆիզիքական կարողութիւնն ալ անվթար է և բնաւ պէտք չունի ուրիշին օգնութեանը։

—Տրապիզոնի կեդրոնական գաւառակին Թոս գիւղէն Տուլէկըօղլը Ահմէտ վերջերս մեռեր է հարիւր քսան տարեկան։ Դեռ երկու տարի առաջ հետիոտն Տրապիզոն կ'երթար՝ ուրբաթ օրուան աղօթքը կատարելու համար։

ՓՈՂՈՑՆԵՐՈՒ ՈՌՈԳՈՒՄԸ.— Թէեւ պայմանագրութիւնը կը տրամադրէ թէ Տէրքոսի Ջուրի Ընկերութիւնը ապրիլ 15էն սկսեալ ջրէ Կ. Պոլսոյ փողոցները, սակայն փողոցներու մէջ մէկ քանի օրէ ի վեր փոշի գոյացած ըլլալով, ոռոգումը երէկ սկսաւ։

ՄԵԾ ՊԱՐԳԵՒԸ.— Աղեքսանդրիոյ մէջ հաստատուած վաճառական Պ. Մավրէլիի պաշտօնեաներէն Իպրահիմ անուն անձ մը Րումէլիի երկաթուղիի պարտաթուղթերուն վիճակահանութեան մեծ պարգեւը՝ 600,000 ֆր. շահելով, կատարեր է նախապէս տուած իր խոստումը, վաճառական տիրոջ յանձնելով չորս հազար ոսկիի գումար մը, զոր խոստացած էր տալ եթէ մեծ պարգեւը շահի։

ԻՒՆԻԱՏԷՆ Սամսոն գացող փոքր առագաստանաւ մը ճամբան փոթորիկի բռնուելով ընկղմեր է։ Նաւապետը, տղան ու նաւաստի մը խեղդուեր են. իսկ երեք ուղեւորներ ազատուեր են։

ՍՂԵՍՈՒՆԱԴԱՑ առեւտրական երեքսուկէս տարուան ժամանակէ աշխատութեան դատապարտուեց Գարթընլը Հասան անուն անձը, որ Ղալաթիոյ քարափին առջեւ կեցած Մաուի էսինի շոգենաւին մէջ, կռուի մը հետեւանքով, Քոստանտին, Նիքոլա ու Ալեքսանդր անուն անձերը վիրաւորած էր՝ սպաննելու դիտաւորութեամբ. նաեւ վիրաւորած էր զինքը ձերբակալող ոստիկանութեան գոմիսէր Շէմսի էֆ.ն։

ԳՈՒԼԷ ԳԱԲՈՒԻ Պէրէքէթզատէ թաղը արքողեանի մը մէջ բնակող յանձնակատար Եուսէֆի երկու տարեկան աղջիկը, [illegible] իրիկունը, պատուհանէն վար նայած ատեն, հաւասարակշռութիւնը կորսնցնելով վար ինկաւ և գլխէն վիրաւորուեցաւ։ Թէեւ հարկ եղած դարմանները եղան, սակայն քիչ ետքը մեռաւ։

ԽԱՐՈՒԱՑՈՒԹԻՒՆ ՄԸ.—Եէնիքէօյի մէջ Րիզէլի Մէհմէտ անուն մշակ մը, [illegible] օրը, արճարան մը գտնուած միջոցին, Նիքօլա անուն մարդ մը ներկայացու և սկսաւ տեսակցիլ Մէհմէտի հետ, ըսելով որ իր ազգականին համար վաթսուն գործաւորի պէտք ունի և թէ զինքը տնտեսապետ պիտի կարգէ երեսուն ոսկի ամսականով։ Մէհմէտ հաւանեցաւ։ Երկուքը միասին Պոլիս իջան և ազգականի զանազան պէտքեր գնեցին։ Նիկոլա ըսելով որ դրամը պակսած է, հինգ մէճիտիէ փոխ առաւ Մէհմէտէն և յետոյ Նենիքէօյ վերադարձան, սակայն հոն Մէհմէտ իմացաւ թէ Նիկոլա նոյն կերպով Ալի անուն մարդ մըն ալ խաբած էր՝ անոր հինգ ոսկին չորթելով։ Վերջապէս Նիկոլա ձերբակալուեցաւ և հաստատուեցաւ թէ այդ եղանակով ուրիշ մարդեր ալ խաբած է։

ԱՐԿԱԾ.—Բերա, Ֆայիք Փաշա փողոցին մէջ ցաւալի արկած մը պատահեցաւ երէկ առաւօտ։ Տան մը յոյն սպասուհին, զատկական տօներուն առթիւ, քոտ սալարութեան, տան երկրորդ յարկի պատուհանը մաքրած միջոցին, հաւասարակշռութիւնը կորսնցնելով վար ինկաւ, զգայազիրկ վիճակի մը մատնուելով։ Խեղճ սպասուհին բերնէն արիւն կը հոսի և վիճակը յուսահատական է։

ԳԱՐՈՒՆՆ ԵԿԱՒ

Գարունն եկաւ, նորէն իրեն հետ բերելով Բնութեան չքնաղութիւնը։ Բայց Բնութեան չքնաղութեան քով՝ անձին չքնաղութիւնն ալ կայ։ Ուստի ո՛վ որ կը փափաքի իր կերպարանքն ու դիմագծութիւնը գեղեցկացած տեսնել, թո՛ղ դիմէ այս գեղեցիկ օդերուն Իւսկիւտար, Տեսանարոյ փողոց «ՉԱՄԼՃԱ» Լուսանկարչատունը, որուն վարիչը Թ. Չրաքեան Արուեստին պահանջած վերջին կատարելագործութեամբ կը պատրաստէ լուսանկարներ, իրականին յար և նման, աչքով դէմքով աննման։ Նաև ակուանեսիսըրմաններ (բնական մեծութեամբ), գունաւոր կենդանագիրներ, «բլաթինօթիբի», և այլն։ Մէկ «պէնադարթսղման»ը «բաս-բարթու»ով շրջանակուած 50 զրշ. անհաւատալի գինով մը կը չինէ։ Գեղարուեստի սիրահարներ թո՛ղ փութան օգտուիլ այս եզական առիթէն։

ՏԻՐԱՆ ԵՐԿԱՆԵԱՆ

Փաստաբան

Իր գրասենեակը փոխադրած է, Ղալաթիա, Հէլլիպ խան, Թիւ 8, 9, 10, Օսմ. Փոսթային դիմաց, Թրամուէյի գիծին վրայ։ 10—3

Վաղը, Աւագ Հինգշաբթի, ԱՐԵՒԵԼՔ չի հրատարակուիր։

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՇՆՈՐՀ

45,000 ՂՐՈՒՇԻ ՇՆՈՐՀ

ԱԶԳ. ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻ

Բերկրութեամբ կը ծանուցանենք թէ, Վեհ. Սուլթանը Իր անձնական գթասրտութեամբ, ինչպէս ամէն տարի, այս տարի եւս բարեհաճած է Զատկի տօնին առթիւ քառասունհինգ հազար ղրուշ շնորհել Ազգ. Պատրիարքարանի։

Դիւանական Նախագահութեան կողմէ յատուկ պաշտօնեայ մը միջոցաւ այսօր Ազգ. Պատրիարքարան կը յանձնուի այն պաշտօնագիրը որով կը հաղորդուի Կայսերական սոյն պարգեւին շնորհուիլը։

Կայսերական այս պարգեւին համար՝ Ս. Պատրիարք Հայրը երախտագիտական և բարեմաղթական Ուղերձ մը կը մատուցանէ յառաջ Կայս. Գահոյից։

⁂

40,000 ՂՐՈՒՇԻ ՇՆՈՐՀ

ՀԱՅ-ՀՌՈՄԷԱԿԱՆԱՑ ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻՆ

Վեհ. Կայսրը Իր անձնական գթասրտութեամբ, Հայ-Հռոմէականներու Կ.-Պատրիարքարանին եւս բարեհաճած է 40,000 ղրուշ շնորհել։

Կ.-Պատրիարք Տ. Սապպաղեան Սրբազան Կայս. այս շնորհին առթիւ երախտագիտական և բարեմաղթական Ուղերձ մը կը մատուցանէ յառաջ Կայս. Գահոյից։

ՊՈՒԼՂԱՐԻՈՅ մէջ, ինչպէս յայտնի է, ատկէ առաջ նորոգ հաստատուած կրթական օրէնքի մը համաձայն՝ տեղական իշխանութեանց կողմէ պահանջուած էր որ տեղւոյն ազգ. վարժարաններու մէջ պաշտօնավարող հայ ուսուցիչները և ուսուցչուհիները տեղւոյն ժիմինազներու շրջանաւարտներէն ընտրուին, սակայն այս անօրինութեան նկատմամբ Պատրիարքարանի կողմէ խնդիր մատուցուելով՝ անոր գործադրութիւնը յետաձգուած էր մէկ տարի ժամանակով, ինչպէս արդէն Պատրիարքարանը ատկէ առաջ ծանուցած էր շրջաբերական գրով մը նոյն տեղերու Թաղ. Խորհուրդներուն։ Այս անգամ Պատրիարքարանը իմանալով որ դարձեալ կ'ուզուի նոյն օրէնքը կիրարկել ազգ. վարժարաններու մէջ, այս օրեր, ինչպէս գրեցինք, Ս. Պատրիարք Հայրը դարձեալ դիմում ըրաւ, և պնդելով թէ Պատրիարքարանէն վկայեալ ուսուցիչները և ուսուցչուհիները միայն ձեռնհաս են հայ ուսանողներուն ուսուցանելու իրենց մայրենի լեզուն ու կրօնքը, դիտել տուաւ նաեւ թէ անկարելի է մեր վարժարաններու մէջ նոյն կրթական օրէնքին կէտ առ կէտ գործադրութիւնը, քանի որ տեղւոյն մէջ բարձրագոյն հայ վարժարան մը չկայ ուսուցիչ հասցնելու համար նոյն ճիւղերուն դասաւանդութեան համար, և թէ ամէն երկիրներու մէջ օտար ուսուցիչներու արտօնութիւն տրուած է պաշտօնավարելու, թէ Ազգ. վարժարաններու անօրէնութիւնը և մատակարարութիւնը չէ որ յանձնուած է նոյն ուսուցիչներուն և ուսուցչուհիներուն, այլ այդ հոգը յանձնուած է Տնօրէններու և Թաղ. Խորհուրդներու, որոնց համար կրնայ պահանջուիլ որ տեղացի ըլլան։ Ըստ այսմ, Խառն Ժողովին որոշմամբ և Սրբազան Պատրիարք Հօր յանձնարարութեամբ Պատրիարքարանէ սոյնիմաստ գրեր ղրկուեցան Պուլկարիոյ այլ և այլ քաղաքներուն մէջ գտնուող հայ եկեղեցիներու Թաղ. Խորհուրդներուն։

ԶԱՏԿԻ տօնին առթիւ Ս. Պատրիարք Հայրը շնորհաւորական հեռագիրներ կ'ուղղէ Էջմիածին Կաթողիկոսական Տեղապահ Տ. Գէորգ Արքեպ. Սուրէնեանցի, Կիլիկիոյ Ս. Կաթողիկոսին և Երուսաղէմի Տ. Յարութիւն Ս. Պատրիարքին։

⁂ Գաւառներու առաջնորդներէն և տեղապահներէն Զատիկը շնորհաւորող նամակներ եկած են հասնիլ Ս. Պատրիարք Հօր։

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ ՀԱՅՐԸ այսօր Մայր եկեղեցւոյ մէջ ներկայ կը գտնուի Պէզճեան և Լուսաւորչեան Մայր վարժարաններու, ինչպէս նաև Կէտիկ-Փաշայի, Եենի Գաբուի և Գում-Գաբուի Դուրսի երկսեռ աշակերտներուն հաղորդուելուն։ Ս. Պատրիարք Հայրը այս առթիւ խրատական մը կը խօսի։ Ն. Ամենապատուութիւն այսօր կը գիշերէ Ազգ. Պատրիարքարանին մէջ և վաղը կը նախագահէ Մայր եկեղեցիի բոլոր արարողութիւններուն։

ՎԱՌՆԱՅԻ Թաղ. Խորհուրդը ատկէ առաջ գրով մը դիմած էր Ազգ. Պատրիարքարան և խնդրած էր որ ազգ. վարժարաններու յատուկ բարեկարգութեան կանոնագիրէն, ինչպէս նաև Հարցաքննութեանց Հրահանգէն մէկ մէկ օրինակ ղրկուին։ Ուստի. Խորհրդոյ կողմէ ղրկուեցաւ վերջինը, իսկ առաջինին համար պատասխանուեցաւ թէ նոյն կանոնագիրը հրատարակուած չէ։

ԴԱՍԸՄ ՓԱՇԱՅԻ Թաղ. Խորհրդոյ անդամներէն մէկը գրով մը բողոքած է Ազգ. Պատրիարքարան իր մէկ անդամակցին դէմ, որ հրապարակաւ նախատած է եղեր զինքը։ Այս խնդրին նկատառումը յանձնուեցաւ փոխանորդ Սրբազանին։

ՌՕԴՕՅԻ Թաղ. Խորհուրդը այս առթիւ նիստ գումարեց Առաջնորդարանին մէջ, ի ներկայութեան նորընտիր անդամներուն կատարելու համար իր դիւանի ընտրութիւնը։

ԽԱՍԳԻՒՂԻ վախճանեալ Տ. Աբրահամ քհնյ. Տէր Կիւրեղեանի օծման և թաղման արարողութիւնը այսօր տեղի ունեցաւ Ազգ. Հիւանդանոցի Ս. Փրկիչ մատրան մէջ։ Պատր. Փոխանորդ Տ. Գաբրիէլ Սրբազան յատուկ Ս. Պատարագ մատոյց և յետոյ կատարեց Օծումը։ Ներկայ էին նաև Խասգիւղի քարոզիչ Տ. Եղնիկ Ծ. Վ. և Տ. Վարդան Վ., Խասգիւղի քահանաները և Դպրաց Դասը։ Թաղման կարգէն յետոյ հանգուցեալ Տ. Աբրահամ քհն.ի մարմինը փոխադրուեցաւ Պալըգլը ազգ. գերեզմանատունը և ամփոփուեցաւ քահանայաթաղի յատուկ աղօթքներէ վերջ։

ԳՈՒՐՈՒՉԷՇՄԷՅԻ ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԵՒ ԿՐԹԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐԸ. — Վաղը, Աւագ Հինգշաբթի, Գուրուչէշմէյի Երեւման Ս. Խաչ եկեղեցւոյն մէջ մեծ հանդիսաւորութեամբ Ս. Պատարագի արարողութիւնները Եկմալեան միաձայնով պիտի երգուին, նորոգ կազմակերպեալ Դպրաց Դասուն կողմէ, առաջնորդութեամբ երաժիշտ-դասատու Համբարձում էֆ. Գրիգորեանի։ Արդէն, ինչպէս յայտնի է, Գուրուչէշմէյի եկեղեց. և կրթ. գործերը, որոնք միշտ կանոնաւոր եղած են, այժմ ալ Թաղ. Խորհուրդին ջանքով նոր փայլ մը և կանոնաւոր վիճակ մը ստացած են։ Եկեղեցւոյն այժմու բարեկարգ և նախանձելի վիճակը արդիւնք է Թաղ. Խորհուրդին որքան անձնազոհ նոյնքան ալ խմբովին ըրած ջանքերուն և զոհողութիւններուն։ Թաղ. Խորհուրդը, սակայն, եկեղեցւոյն պայծառութեան նուիրած իր ջանքերուն մէջ չի մոռնար նաեւ Թաղին ուսանող մանուկները, և, ինչպէս ստոյգ աղբիւրէ կը լսենք, մանկապարտէզի մը հաստատման համար կարեւոր ձեռնարկները ըրած է. յոյս կայ որ մօտերս նոյն Թաղը օժտուի օգտակար այդ կրթական հաստատութիւնով։ Երբ ամէնէն աննշան թաղերն ու նոյն իսկ գաւառի անկիւններու մէջ մոռցուած գիւղական համայնքներ իրենց դպրոցին կից անմիջապէս մանկապարտէզ մըն ալ կը հաստատեն, արդարեւ պէտք էր որ Գուրուչէշմէյցին ալ ունենար իր մանկապարտէզը։ Ոչ միայն Գուրուչէշմէյցիին օգտակար պիտի ըլլայ սոյն մանկապարտէզը այլ և Առնաւուտգիւղի և Պէպէքի հայ մանուկներուն, որոնց ծնողքներուն փափաքին վրայ է որ Թաղ. Խորհուրդը ձեռք առաւ այս գործը, որ արդէն, ինչպէս ըսինք, համակիր ընդունելութիւն մը գտած է բոլոր Թաղեցիներէն։ Մասնաւոր յիշատակութեան արժանի է նաեւ Թաղին քարոզիչ Տ. Գրիգորիս Արքեպիսկ. Ցովհաննէսեանի, Տ. Ներսէս Վրդ. Պէրպէրեանի և մասնաւորաբար եկեղեցւոյն աւագերէց Տ. Սուքիաս քհ. Գալըքճեանի ջանքերը, որոնք ոչինչ չեն խնայեր երբեք կրօնական ծէսերու և երգեցողութիւններու կանոնաւոր կերպով կատարման մասին։ Իրաց այս վիճակին ազնիւ Թաղեցիին կը մնայ ուրեմն նիւթապէս և բարոյապէս ձեռնտու գտնուիլ Թաղ. Խորհուրդին, որուն միակ բաղձանքն է Թաղին եկեղեցւոյն պայծառութիւնը և դպրոցին յառաջդիմութիւնն ու բարեկարգութիւնը։

ԴՊՐԵՎԱՆՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ.—Արմաշէն Սիրուն էֆ. Վարդենեան կը գրէ մեզի. —Դպրեվանքի մէջ այս պահուս գրեթէ ամբողջ բոլորովին անհետացած է ինֆլուէնցայի հիւանդութիւնը. հազիւ մէկ-երկու հիւանդ մնացած է, որոնք ալ քանի մը օրէն կատարելապէս ապաքինած պիտի տեսնենք։ Ստաւ, սպասաւոր հիւանդ են ըսուած էր, բայց վանքը արդէն քանի՛ սպասաւոր ունի։ Ըսուած էր նաև թէ Տօքթ. Ճէրահեան օդերուն փոփոխութեան չի վերագրեր եղեր աշակերտաց հիւանդութիւնը, այլ սնունդի նուազութեան. զարմանալի բան, ինչպէս այդ լրատուն շուտ մը կը հաւատայ և թէ հաւատցնել կ'ուզէ. չո՛ւ միամիտ ըլլալու է հաւատալու համար, թէ աշակերտները և սարկաւագները անսնունդ մնալով, վանքէն դուրս ուտելիք կը փնտռեն իրենց. սկիզբէն ի վեր Մեծ-Պահոց մէջ Դշ. և Ուր. օրերէ զատ ուրիշ օրեր պահեցողութիւն չի կայ և բաց ի յաճախակի մսեղէններ ուտելէ, գրեթէ ամէն առտուն հաւկիթով, մաքարոնով, ձուկով ու բանջարեղէն կերակուրներով է որ կը սնանին աշակերտները. ասկից աւելի՞ն կը սպասէին արդեօք. անոնք որ իրենց սքեմին ու կոչումին հակառակ, այնքա՛ն տարիօրէն յանձն առած են աղարտել արդի փոխ-վանահօր անձը, որ հոս գալէն ի վեր՝ խել մը կալուածական խնդիրներ, որոնք առկախ մնացած էին, ի նպաստ վանքին բոլորովին կարգադրելով հանդերձ, այսօր շրջակայ գիւղերու ժողովուրդներէն իսկ իբր գործունեայ և փորձ առաջնորդ՝ ակնածանօք կը յարգուի։ Տ. Բաբգէն Ծ. Վրդ. իբր վանահայրութեան առաջին օրէն նկատի առնելով գիւղին վարժարանին հոգաբարձու մարմին չունենալը, իբր նախագահութեան ներքեւ գումարուած ժողովով մը իրեն անդամներէ բաղկացեալ Հոգաբարձութիւն մը կազմեց, միանգամ ընդ միշտ դպրոցն ալ իր կալուածներով նոր հոգաբարձութեան յանձնելով։ Կը սիրենք յուսալ թէ, յառաջիկայ տարեշրջանին Նաւիկեան վարժարանին Հոգաբարձութիւնը մեծ զարկ մը տայ կրթական յառաջդիմութեան։

⁂ Վանքին Ջրաղացքի մեքենաներու նորոգութիւնը աւարտած ըլլալով, սկսած է իր կանոնաւոր աշխատութեան։ Նոյնպէս և վանքին պարտէզները, բացառութիւն ըլլալով այս տարի, ճիշդ ժամանակին փորուեցան թէեւ, բայց տերեւ չկայ արդէն. անցեալ տարի, երբ տերեւին օխան 40—50 փարա կ'արժէր, Դպրեվանքը չուզեց ծախել տերեւները, ու երբ գնորդները իրենց գործերը լմնցուցին, ծախու տերեւ ունենալնին յայտնեցին և 20-30 ոսկիի տերեւ ծախեցին թէև, բայց եթէ ժամանակին տեղի ունենար այդ վաճառումը, 100-120 ոսկիի կլորիկ գումար մը պիտի շահէր վանքը։

⁂ Մեծ Պահոց կիրակի իրիկուններ, ըստ կանխագոյն սովորութեան, սարկաւագները քարոզեցին, Ծաղկազարդի կիրակի առաւօտ օրուան պատարագիչն էր Մեսրոպ Վրդ. Նարոյեան, որուն կրօնաբանաստեղծական գեղեցիկ քարոզը ունկնդրութեան արժանի էր։ Իրիկունը քարոզեց Թորիկ սարկաւագ. Աւագ Հինգշաբթի Լացի գիշերը և Մեռելոցի օրն ալ սարկաւագներ պիտի քարոզեն իրենց կարգին։

⁂ Արսէն Վրդ. Եղիկեան, Խասգիւղի պատուական քարոզիչը, շաբաթ կէս օրէ վերջ, Խասգիւղցիներուն մասնաւոր հրաւիրանօք Խասգիւղ մեկնեցաւ, Աւագ Եօթնեկի և Զատկի տօնին առթիւ կատարուելիք հանդէսներուն նախագահելով, հոգեւորապէս մխիթարելու համար ժողովուրդը։

ՊՐՈՒՍԱՅԻ կրթասէրներու փափաքը իր կատարեալ գոհացումը ունեցաւ՝ կը գրէ մեր Թղթակիցը, քանի որ Ուսումնական Խորհուրդին պաշտօնը՝ կարող և ուսեալ անձնաւորութիւններու յանձնուեցաւ։ (Նորընտիր անդամներուն անունները արդէն տուած էինք մեր երէկի թիւով)։ Ուրախ ենք որ նորակազմ այս Ուսումնական Խորհուրդը առաջին օրէն իսկ իր ժրաջան գործունէութեան պտուղը բերաւ վարժարան՝ կարգ մը բարեփոխութիւններով, յոյս մը ներշնչելով միեւնոյն ատեն որ Պրուսացին յառաջիկային ուրախ պիտի ըլլայ իր վարժարանին կրթական և բարոյական մակարդակը աւելի քան երբեք՝ պատուաւոր դիրքի մը վրայ տեսնելով՝ կ'աւելցնէ մեր Թղթակիցը։

ԻԶՄԻՐԻ ՇՈՒՐՋԸ

ՄԵԾ. ՏԻՐԱՆ ԷՖ. ԳԱՍՊԱՐԵԱՆԻՆ

Վերջերս Արեւելքի հրատարակած Յովսէփ Արեմաքացի ստորագրութեամբ երեք յօդուածները ըստ բաւականի աղմուկ պատճառեցին հոս Իզմիրի մէջ։ Յիշեալ յօդուածագիրը խռթխուս ըլլալուն համար կարգ մը արժանիքի տէր անձերու և մանաւանդ Հիւանդանոցի Նորընտիր հոգաբարձութեան անդամներու անունները, արտաքերութիւն պատճառեց ինչպէս շատ մը լրջախոհ Իզմիրցիներու նոյնպէս ինծի, Այս պարագան ինչպէս քանի մը բարեկամներու նոյնպէս Տիվրիկեան էֆ.ի յայտնած եմ արդէն ցաւով։ Տօքթ. Ճէլեպի, Ցովսէփ Ալֆիարի, Ղուկաս Վարպետեանի նման բազմաշնորհ անձեր երբ կը հաճին ստանձնել ազգ. պաշտօն, մեզի կը մնայ այդ բանին համար շնորհակալութիւն յայտնել իրենց և ոչ թէ Արեմաքացիին նման յուսահատեցնել զանոնք ուղղել անոնց հասցէին և այն ալ պաշտօնի ստանձնման առաջին օրերուն իսկ։ Մխիթարական է գիտնալ սակայն թէ, այդ անձերը գիտակից իրենց կոչման, փառասիրութեան մը տկենկալութիւնով չէ որ ստանձնած են այդ պաշտօնը և հետեւաբար այդ տեսակ խօսքերն ալ չեն զօրեր զիրենք յուսահատեցնելու։ Վերջին տողերը յարմար է կրկնել Ընթերցասէր անխոնջ գործադրիին համար եւս։

Վերայիշեալ երեք յօդուածները պարունակող թերթերը սա ժամուս տրամադրութեանս տակ չունիմ, բայց որքան որ կը յիշեմ, անոնց մէջ յիշուած Նուպարեան, Ճերմակեան, Գասպարեան, Տիվրիկեան և այլն բոլոր անունները իմ յարգածներս են։ Տեղը կը համարիմ հոս յիշել նաեւ այն յօդուածը որ հրատարակուեցաւ Արեւելքի անցեալ փետր. 29 թիւին մէջ Իզմիրցի ստորագրութեամբ։ Յիշեալը յարձակած էր տեղացի ազգայիններէն Պ. Վահան Պալապանեանի դէմ և զեղծանող կը կոչէր զանիկա, բոլորովին ուրանալով անոր խղճամիտ պաշտօնավարութիւնը և նշանակելի զոհողութիւնները։ Այդ յօդուածագիրը խոստովանելով հանդերձ թէ անոր հաշիւները մասնախումբի մը կողմէ քննուելու վրայ են, կը գրէր. «Առանց սպասելու այդ վճռին կարելի է ակնյայտնի կերպով ըսել որ հաշիւները զեղծուած են։»

Պ. Պալապանեան երբեք զեղծանող չպիտի ելլէ. որովհետեւ չէ զեղծած. եթէ պահ մը ենթադրէինք թէ զեղծանող ելլէր, դարձեալ սխալ է, քանի որ իր իսկ խօսքով առանց վճռին սպասելու զեղծանող կը կոչէ մէկը, որ կրնայ արդար գտնուիլ։

Գանք հիմա, սիրելի Գասպարեան, ձեր յօդուածին, զոր հրատարակած էք Արեւելքի 6760 թիւին մէջ, ուր Արեմաքացին ու զիս միեւնոյն անձը նկատելով, կ'արտադրէք հետեւեալ անտրամաբանական տողերը. «Իսկ ձեր անխախտ!! համոզման համաձայն, Տէր Ցակոբեան կամ դուք և կամ, չեմ գիտեր, Մեսր մը կամ Պետրոս մը, որոնց գրով ըլլալը կամ չըլլալը կը յանձնարարեմ հարցնել ձեր առաջին անգամ հանդիպած Իզմիրցիին (ընթերցող), համոզուելու համար։» Ձեզ կարծեմ որ ներկայս անզօր գտնուի ձեր սխալ կարծիքը ուղղելու և հետեւաբար իրաւունք կուտամ ինծի սնուցանելու մէջս սա գաղափարը թէ Իզմիր վերադարձնուդ պիտի ուզէք զիս տեսնել մասնաւոր կերպով, լսելու համար նաեւ ձեր ականջին ըսելիքներս։

ՅԱԿՈԲ ՏԷՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ

Իզմիր

Յ. Գ.— Յօդուածը փակելէ վերջը, ստոյգ աղբիւրէ կը տեղեկանամ թէ՝ Ա. Պ. Պալապանեանի հաշիւներուն քննութիւնը աւարտած ըլլալով, մասնախումբին տեղեկագրէն կը հասկցուի թէ յիշեալ պարոնը ոչ թէ զեղծած՝ այլ ընդհակառակն իբր երեսուն լիրա արդար պահանջք մը ունի։ Բ. «Իզմիրցի»ին յիշած պաշտօնակաշառութիւնը ո՛չ թէ հաշուետուութեան համար տեղի ունեցած է, այլ ուրիշ մէկ անդամի մը ընծայքին համար։ Գ. Հաշիւներու քննութիւնը՝ ոչ թէ մասնախումբին ձգձգումովը, այլ պահանջուած թղթերուն Ուսումն. Խորհրդոյ կողմէն տրուիլը ուշացուած ըլլալուն համար յապաղած է։

ՆՈՅՆ

Ս. ՓՐԿՉԵԱՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Յառաջիկայ Ս. Զատկի տօնին առթիւ տեղի ունենալիք այցելութեանց պարտականութենէ զերծ մնալու համար, ի նպաստ Հիւանդանոցիս հետեւեալ նուիրատուութիւններն եղած են.— Գումար Ա. Ցուցակի 967 ղրուշ։ Տեարք՝ Եղբարք Գաբամճեան 60, Եղբարք Պապաեան, Եղիա Շահպազ, Մարտիրոս Շահպազ, Նշան Ճէվիւզեան, Բարսեղ Ս. Մանուկեան, Մկրտիչ Ս. Մանուկեան, Բասսամ Դ. Բօսթամեան, Զարմայր Ճըմարտուպեան, Մարտիրոս Նորլըեան 40ական։ Օննիկ Ն. Շահպազ, Եղբարք Պոլթեան, Գառնիկ Ճէվահիրճեան, Չէնոր Հիսարլեան, Յովսէփ Գուզալեան, Ժ. և Ս. Մազլումեան Եղբարք, Մելքէ Ղազարոսեան, Նշան Մինթանճեան, Յովհաննէս Ալլահվէրտեան, Եղբարք Իբրանոսեան, Ստեփան Ս. Ասատուրեան, Ցեսու Շամասնճեան, Մեսրոպ Ֆէնէրճեան, Նշան Գոռունեան, Յակոբ Անդրէասեան, Մանուկ Արզըեան, Գրիգոր Մազուշեան, Փիրզայ Մարկոսեան, Արայ Մարկոսեան, Յակոբ Ալթըբարմաքեան, Հրանդ Մըսըրեան, Ռ. և Լ. Սէմէրճեան, Ռուբէն Եղէեան, Մանուկ Գօչունեան, Գէորգ Խորբուսլեան, Սարգիս Էսմէրեան 20ական ղրուշ։ Գումար 1907։

(Ներէ Հոգաբարձութիւն)

ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՅՑ

ԳԼԽԱՒՈՐ ԱՐԱՐՈՂՈՒԹԵԱՆՑ ԱՒԱԳ ՇԱԲԱԹՈՒ

Աւագ հինգշաբթի առտու. — Ժամերգութիւն և կարգ ապաշխարողաց	11
Աւագ հինգշաբթի ցերեկ. — Երեկոյեան ժամ և Պատարագ	3 30
Աւագ հինգշաբթի երեկոյ. — Ոտնլուայ	9 15
Աւագ ուրբաթ գիշեր. — Գիշերաժամ և Խաւարում	1
Աւագ ուրբաթ ցերեկ. — Ճաշու և կարգ Խաչելութեան	3
Աւագ ուրբաթ երեկոյ. — Երեկոյեան ժամ և կարգ Թաղման	9 15
Աւագ շաբաթ առտու. — Ժամերգութիւն	12
Աւագ շաբաթ երեկոյ. — Ճրագալոյց և Պատարագ	8 30
Սուրբ ԶԱՏԿԻ առտու. — Ժամերգութիւն և Պատարագ	9

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆ ՀԱՅՈՑ

ԿՐԹԱԿԱՆ ՆՈՐ ԿԱՆՈՆԱԳԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԱՑ

ԳԼՈՒԽ Զ.

ՄԱՏԱԿԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ

ՀՐԱՀԱՆԳՆԵՐ

Յօդ. Ճհ.— Դասարաններուն նիւթական կանոնաւորութիւնը և կարգաւորութիւնը պահելու համար օգտակար է շաբաթէ շաբաթ երկերկու հերթապահ տղաքներ նշանակել, որք յատուկ կերպով պարտաւոր ըլլան դասարանական առարկաներու պահպանութեան և զետեղման և առհասարակ դասարանին մաքրութեան և կանոնաւորութեան առանց իրենց ընկերներուն ճոխանալու կամ ձանձրոյթ պատճառելու, սակայն տնտեսներու ներեալ չէ աշակերտներուն վրայ ծառայութիւններ կամ աշխատութիւններ դնել։

Յօդ. Ճհա.— Վարժարանի առողջապահական պայմաններուն հսկելու և աշակերտներուն առողջապահական վիճակը քննելու համար ամէն վարժարան պիտի ունենայ բժիշկ մը. պատուակալ կամ վարձատրեալ, որ շաբաթը մէկ կամ երկու անգամ այցելելով աչքէ անցընէ վարժարանի առողջապահական կացութիւնը և քննէ աշակերտներուն առողջական վիճակը որպէս զի վարժարանին մէջ չյառաջին վարակիչ հիւանդութեանց ենթարկուածներ և դարմանուելու տղաքներ։

Յօդ. Ճհբ.— Տեսուչներ և ուսուցիչներն ալ պարտաւոր են այդ զգուշութեանց և պատասխանատու են ամէն զանցառութեանց։ Հազիւ թէ կը տեսնեն աշակերտի մը վրայ վարակիչ հիւանդութեան նշաններ, պէտք է զայն վարժարանէն հեռացնեն մինչեւ կատարեալ փարատումը կամ հիւանդութեան բժշկուիլը, և զգուշութեանց օրերուն վերջանալը։ Միեւնոյն հեռացումը պիտի պահուի, եթէ աշակերտի մը տունը վարակիչ հիւանդութեամբ բռնուածներ կան, և եթէ տունէն ժամանակին աշակերտը ուրիշ տեղ փոխադրուած չէ։ Վարակիչ հիւանդութեանց գլխաւորներն են՝ կզծամուկ (diphterie, քուշպոզան), կարմրախտ (scarlatine, քըզըլ), հարպանիթ (rougeol, քըզամուխ), ծաղկախտ (variole, չիչէկ), ջրածաղիկ varicelle, սու չիչէկ), աչացաւ (ophtalmie, կէօզ աղրըսը)։ Ցատկապէս նկատողութեան արժանի են մորթային հիւանդութիւնները, որոնցմէ շատեր փոխանցիկ բնութիւն ունին։

Յօդ. Ճհգ.— Ծնողքներու ու խնամածուներու վրայ ալ պարտք կը ծանրանայ որպէս զի ժամանակին զգուշանան և որ և է հիւանդ աշակերտ վարժարան չը ղրկեն կամ տունէն ուրիշ մը վարակիչ հիւանդութիւն ունեցած ատեն վարժարանին լուր տան և աշակերտը կամ տեղափոխեն կամ չղրկեն, և երբ հիւանդութեան ընթացքը կը վերջանայ և տղան նորէն վարժարան գալ կ'սկսի, բժշկական վկայականով ներկայանալ։

Յօդ. Ճհդ.— Թաղին մէջ ապարափակ հիւանդութիւն մը տարածուած ատեն Թաղական Խորհրդոյ և Հոգաբարձութեան պարտքն է պարտապատշաճ քննութիւններէ ետքը, վարժարանը միջոց մը փակել և վարժարանը ընդհանուր կերպով հականեխել տալ, կամ քաղաքային իշխանութեան հաստատած միջոցներով և կամ սովորական և ընտանեկան եղանակներով։ Այդ կարգին պիտի յիշենք որ իւրաքանչիւր տարի մեծ արձակուրդին վարժարանը ընդհանուր մաքրութեան պէտք է ենթարկուի, ծեփի թափթփուքներ նորոգուին, ընդհանուր կերպով դասարաններ և սրահներ բաւածեփուին, արտաքնոցներու պականները լուացուին, և բոլոր կողմեր լուացուին և սրբուին։

(Շարունակելի)

ՅԱՏՈՒԿ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՓԱՐԻԶ, 21 ապրիլ. — Եւրոպական Սակարաններու վերաբացումը ընդհանուր կերպով փայլուն չեղաւ։ Փարիզի Սակարանին մէջ գիներու ամբողջութեան մասին թեթեւ անկում մը կայ։ Ֆրանսական Ռանդը մէկ քանի սանդիմ կորսնցնելով 96.52 եղաւ. օտար արժեթուղթերն ալ ինկած էին։ Օսմ. Միացեալը 94.60 էր։ Օսմ. Պանքան շատ հաստատուն էր՝ 727։ Պանք տը Սալոնիք, մէկ քանի վաճառումներու հետեւանքով, 130.50 եղաւ։ Երէլլի ածխահանքի բաժնեթուղթերը 325 փակուեցան։ Օրօզտի Պաք՝ 224։ Պղինձը 59.02էն 58.10ի իջած ըլլալով Ռիօ Թինթօն 20 ֆր. կորսնցուց։ Պալիա Գարաայտըն լքուած է՝ 451։ Կապարի գինը տկար է՝ 13.10։ Լոնտոնի Սակարանին մէջ, Ամերիկայէն ոսկեդրամ ժամանելու հաւանականութեան հակառակ, անդորրութիւն կը տիրէ։ Անգլիական քոնսոլիտէներու համար գործ չկայ։ Հանքային բաժնեթուղթերու համար ալ գործ չըլլար։ Ամերիկեան արժեթուղթերու գիները բռնուած են, բայց ագեւորութիւն չկայ. առանց շատերուն գիները անփոփոխ են։

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱ.— Բամպակի հրապարակին վրայ գիները այսօր նորէն ինկան և մէկ քանի տարիէ ի վեր տեսնուած գիներէն ամէնէն վար են, Այսու հանդերձ գնող չկայ։

ՓԱՐԻԶ.— Մէլպուրնէն (Աւստրալիա) կը հեռագրեն թէ շոգենաւային ընդհարում մը հետեւանքով քառասուն հոգի մեռեր և վաթսուն հոգի վիրաւորուեր են։

ՀՌՈՄ.—Հռոմի հիմնարկութեան տարեդարձին առթիւ, Իտալիոյ Թագաւորը, երէկ, Տիբերի վրայ կառուցուած նոր կամուրջին բացումը կատարեց։

ՓԱՐԻԶ.— Նիւ-Եորքէն կը հեռագրեն թէ Կուատեմալայի մէջ պաշարման վիճակ հրատարակուեր է։

ՔՈՐՖՈՒ.—Պաշտօնապէս կը հաստատուի թէ Վիլհէլմ կայսրը պիտի այցելէ աւստրիական Բոլա նաւահանգիստը, ուր մայիս 4ին պիտի ժամանէ։

ՊԵՐԼԻՆ.—Ուաշինկթընէն կը հեռագրեն թէ Պերլինի ամերիկեան նոր դեսպան Պ. Հիլ յունիս 1ին իր պաշտօնին պիտի ձեռնարկէ։

ՔՈՐՖՈՒ.—Յունաստանի Նորին Իշխանը, շաբթու, Քորֆուի մէջ սեղան մը պիտի տայ ի պատիւ Գերմանիոյ կայսեր։

— Յունաստանի Նախարարապետ Պ. Թէոտոքիս, որ Քորֆու ժամանած է, Զատկի տօներէն ետքը Աթէնք պիտի դառնայ։

— Ֆիւրսթէնպէրկի իշխանը Պերլին ուղեւորեցաւ։

ՍՕՖԻԱ.— Ֆէրտինանտ իշխանը, այս իրիկուն, հացկերոյթ մը տուաւ ի պատիւ Պավիէրայի Հայրենի իշխանին։

ՔՈՐՖՈՒ.— Վիլհէլմ կայսրը առտուընց Պերլինէն Քորֆու ժամանած վաճառականները և ճարտարագէտները՝ այցելել Աքիլլէյոնը։

—Գերմանիոյ կայսրը ու կայսրուհին և Յունաստանի արքայական գերդաստանին անդամները դղեակին պարտէզին մէջ ընդունեցին Ս. Սպիրիտոնի տօնին օր կատարուած մեծ թափօրը։

—Աւստրօ-Հունգարական նաւատորմիղը մինչեւ Բոլա պիտի ուղեկցի Հոհենցոլլերնը և նոյն իսկ զայն պիտի կանխէ ալ։

ՆԻՒ-ԵՈՐՔ.—Մ. Նահանգաց ներքին գործոց նախարարը, Խորհրդարանին մէջ բանախօսութիւն մը ընելով, առաջարկեց ամերիկեան դեսպաններուն թոշակները աւելցնել, որպէս զի Պ. Հիլի Պերլինի ամերիկեան դեսպան անուանուելուն առթիւ ծագած միջադէպերը չկրկնուին։

ՎԻԵՆՆԱ.— Այսօր տեղի ունեցաւ թոքախտի հիւանդութեանց առաջին համաժողովը՝ Ֆրանց Ֆէրտինանտ արքեդքսին հովանաւորութեամբ։ Օտարազգի բազմաթիւ գիտուններ ժամանեցին՝ նոյն համաժողովին ներկայ ըլլալու համար։

ԼՈՆՏՈՆ.—Տանիմարքայի լրագիրները ջերմապէս կ'ողջունեն Անգլիոյ Թագաւորին Գոբենհակ ժամանումը՝ անգլիա-դանիական մերձեցումի մը համար։

ՀՌՈՄ.—Գերմանիոյ կայսրը ու կայսրուհին մայիս 1ին Նափոլի պիտի ժամանեն, ընդունելու Իտալիոյ Թագաւորին ու Թագուհիին այցելութիւնը։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ 8/21 Ապրիլ

Օսմ. Փոխ. Միացեալ 4 % Փ. Կ. Օ. Ռ.		103 13
Ամէնէն բարձր գին	»	— —
Ամէնէն վար գին	»	— —
Ռումելի Երկաթուղի գագ	Ֆր.	178 1/4
Ամէնէն բարձր գին	»	— —
Ամէնէն վար գին	»	— —

ԲԱՑՈՒՄ 9/22 Ապրիլ

Օսմ. Փոխ. Միացեալ 4 % Փ. Կ. Օ. Ռ.		103 12
» » ժամը 6ին Փ. Կ.	»	103 13
Ռումելի Երկաթուղի	Ֆր.	178 3/8
» » ժամը 6ին	»	178 3/8
Պանքա Կ. Պոլսոյ	»	434 50
Ծխա. Երկր. Պարտ. Ա. ռեժի Փ. Կ.	»	513 —
» » » Բ. ռեժի Փ. Կ.	»	509 —

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱՐԻԶ, 21 Ապրիլ

Միացեալ Օսմ. պարտք.	բաց. Ա. Ռ.		94 60
	փակ. Փ. Կ.	»	94 60
Ռումելի երկաթուղի		ֆր.	180 —
Թրամվայ		»	44 —
Օսմ. Կայս. Պանքա		»	727 —
Երէլլի բաժնեթուղթ	Փ. Կ.	»	430 —
Պալիա Գարա Այտըն		»	451 —
Օսմ. Մաքսատուն		»	499 —
Ֆրանս. Ռանթ 3 %	Փ. Կ.	»	96 52
Քրէտի Լիոնէ		»	1173 —
Ռուսական 5 %		»	98 52
Իտալական Ռանթ		»	103 35
Սպանիական արտաքին		»	93 70
Չէք Լոնտոնի վրայ		»	25 12
Դրամական Ֆրանս. Պանքայի		»	2 75

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԱՄԷՆ ՄԱՐԴ ԻՐ ԲԺԻՇԿԸ

Ցօրինեց՝ ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ԷՄՊՐՈՋ
B. A., L. L. D., M. D., Bch. L. M., D. P. H.,
Silver Medalist in Medecine etc. etc.
Թարգմ. անգլ.է ՍԱՄՈՒԷԼ Գ. ՎԱՐԺԱՊԵՏԵԱՆ

Ահա գիրք մը — թերեւս հայ լեզուով միակը իր տեսակին մէջ — որ փոքր ի շատէ բժիշկի դեր կը կատարէ անոր բացակայութեան միջոցին, և մասնաւորապէս օգնութեան կը փութայ յանկարծադէպ արկածներու և ակարութիւններու ատեն։ Բժիշկ առանց այցելուի։ Բառարանի ձեւով, այբուբենի կարգով, կը պարունակէ իր անձուկ ծոցին մէջ գրեթէ բոլոր ախտերուն և հիւանդութիւններուն ցանկը, անոնց ախտանիշներով և տեսակ տեսակ դարմանումներով և առողջապահական պատուական հրահանգներով։ Ունի 260 էջ։ Կը պարունակէ դեղօրէից և բժշկականութեան պատկանող գործիքներու և այլ և այլ պիտանի նիւթերու վրայ ծանօթութիւններ։ Ուստի ամէն անհատի կամ ամէն տան համար ընտիր առաջնորդ է և հաւատարիմ խրատատու։ Իր արժէքէն շատ վար գնով կը վաճառուի, 8½ ղրշ.ի միայն, որպէս զի շատեր օգտուին։ Կեդրոնատեղի՝ Թարգմանչին սենեակը, Թիւ 16, Ամերիկեան խան, Ցինճանլըլար Եօգուշու, Կ. Պոլիս։ Կը գտնուի նաեւ գրավաճառներու քով։ Դուրսէն խնդրողներ հատին համար մէկ ղրշ. աւելի կը վճարեն իբրեւ փոստային ծախք։ Մեծաքանակ գնողներու կարեւոր զեղչ։ 10—8

ԵՂԱՆԱԿԻՆ
ԲՈԼՈՐ ՆՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ
Պատրաստ ԶԳԵՍՏԵՂԷՆ
ԿՕՇԻԿ
ՇԱՊԻԿ
ԳԼԽԱՐԿ
Ամեն տեղէ աւելի աժան գնով
կը ծախուին
ԹԻՐԻՆԿ
ՎԱՃԱՌԱՏԱՆ ՄԷՋ
ՂԱԼԱԹԻԱ

PURGEN

ԲԻՒՐԺԷՆ
ԻՏԷԱԼ ՆՈՐ ՄԱՔՐՈՂԱԿԱՆԸ

ԲԻՒՐԺԷՆ լաւագոյն, ամէնէն հաճելի և ազդեցիկ մաքրողականն է։ Իր ախորժելի բոյրով ընտիր շաքարեղէնի մը կը նմանի։ Մեծ քանակութեամբ առնուած պարագային իսկ անվնաս է և բնաւ չի պատճառեր։ ԲԻՒՐԺԷՆ թէ՛ մեծերու և թէ փոքրերու կողմէ հաճոյքով կը գործածուի։ Ապահով կերպով կը բուժէ ռնգորութիւնը, արիւներութիւնը, արեան համախոռնումը, գիրութիւնը, եւայլն եւայլն։

Պահանջել իսկական տուփը։

Կը ծախուի գլխաւոր դեղավաճառատանց և դեղարաններու մէջ։

Միակ Ներկայացուցիչ Թուրքիոյ համար
ԺԱՔ ԻՆՍԷԼՊԵՐԿ
Պոլիս, Քիւչիւք Աղտու էֆ. խան, Թիւ 6 50—17

ԻԼԱՆ
(Ռօսթա վէ Թելէկրաֆ Նէզարէթի)

Տէրսաատէթ բօսթախանէսի իչիւն միւպաայաասընա լիւզում կէօրիւնէն ալթը պին քիլօկրամ բաքէթլիք գաղաթ քեաղըտ իլէ մուխթէլիֆ իպատէ պին ատէտ թէզքէ սանտըղ վէ ալթը պին էլլի ատէտ միւթէնէվվի թէզքէ գութուսուն մէվգի միւնագասայա վազ ըտիլմիչ օլմաղլէ թալիպ օլանլարըն եիւզտէ օն հիսսէյի իլէ պէտէլի Նագտիյէ վէ խաս Տէրսաատէթ Թիճարէթ Օտասըընտա մուգավելէ [illegible] թէքլիֆ [illegible] Թելէկրաֆ վէ Ռօսթա Նէզարէթի [illegible] իլան օլունուր։
Ֆի 8 Նիսան 324

ԲՈԼՈՐ ԳՐԱՏՈՒՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

Որոնք Զաքմաքճըլարի վարիժաւին ընտանի տեսարանը կը կազմեն, Պ. ՊԱԼԵՆՑ ԳՐԱՎԱՃԱՌԱՆՈՑԸ

ՄԻԱԿՆ Է

Թէ՛ ճոխութեան, թէ՛ ճշդապահութեան և թէ մանաւանդ ուղղամտութեան կողմէ։ Ամուր համբաւ մը կոթնած, այս վաղեմի Գրատունը միշտ ջանադիր է նորանոր հրատարակութիւններով ճոխացնելու իր այլազան գրացանկը և այսօր հաճոյքով է որ կը ծանուցանենք իր նոր հրատարակութեանց շարքին առաջին քանի մը հատորները.—

Ա. Տէր եւ Տիկին Հ. Ասատուրի Այբբենարան Քերականութեան ՆԱԽԱՊԱՏՐԱՍՏԱԿԱՆ ՏԱՐԻՆ.

Բ. Ֆրանսերէնը ԻՆՔՆ ԻՐՄՈՎ սորվելու նորագոյն եւ դիւրագոյն շարքի մը Ա. հատոր (Le Français, cours complet pour l'enseignement direct de la langue française. 1re année. պատկերազարդ).

Գ. Տ. Եղիշէ եպս. Դուրեանի ԲԱՌԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆԸ (գրաբարի լեզուին քերականութիւնը).

Դ. Բ. ՎԱՐԺՈՒԹԻՒՆ ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ (Թրքախօս վայրերու համար).

Ե. ԻՐ ԸՆԴԱՐՁԱԿ ԳՐԱՑՈՒՑԱԿԸ, որուն այնչափ անհամբերութեամբ կը սպասուէր։

Անոնք որ սպառած կը կարծեն Իզմիրի Տէտէեան տպարանին հանրածանօթ հրատարակութիւնները.—Վիքթոր Հիւկոյի, Լամարթինի, Մոլիէռի, Աղեքսանդր Տիւմայի, Ուոլթըր Սքոթի եւն. գործերը— պատահմամբ ճշմարիտ գոհունակութեամբ պիտի իմանան թէ Պ. ՊԱԼԵՆՑ ԳՐԱՏՈՒՆԸ միակ կեդրոնատեղին է այդ հազուագիւտ գրքերուն։ Նոյն իսկ օտար գրքերու հայթայթման համար, թրքերէն, ֆրանսերէն, անգլիերէն, գերմաներէն— լեզուով բան մը փնտռած կ'ըլլան ամէնէն առաջ Զաքմաքճըլարի Թիւ 20 գրավաճառանոցը դիմելով։ 20—6

ԽՆԱՅՈՂԱԿԱՆ ՄՆՏՈՒԿ

ՎԻՆԸՐ ՊԱՆՔ-ՖԵՐԱՅՆ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ

ՂԱԼԱԹԻԱ ԵՒ ՊՈԼԻՍ

Դրամագլուխ 130 միլիոն քուրոն, ամբողջովին վճարուած

Պահեստի գումար 37,300,000 քուրոնի չափ:

ԴԻՒՐԱՒՈՐ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Վճարումները ոսկեդրամ ըլլալու են։ Ցիսուն գրուշէն վար վճարում չընդունուիր։

Վինըր Պանք-Ֆերայն այսօր հարիւրին 3½ տոկոս կը վճարէ 1000 ոսկիէն վար գումարներու համար իսկ անկէ աւելի գումարներու համար՝ հարիւրին 3։ Ամսական կրնայ տոկոսին աստիճանը իջեցնել կամ աւելցնել տեղական լրագիրներու միջոցաւ 15 օր առաջ իմաց տալէ յետոյ։

100 ոսկիէն վար գումարները կրնան ետ առնուիլ ամէն ատեն։

100 ոսկիէն վեր գումարները կրնան ետ առնուիլ գրաւորապէս ու կանխաւ ըլլալիք ազդարարութենէ մը յետոյ, հետեւեալ ձեւով.

3 օր	100–150	ոսկի գումարի համար
6 »	151–200	» »
10 »	201–500	» »
15 »	501–1000	» »
30 »	1001 և անկէ վեր	» »

Վինըր Պանք-Ֆերայն իրեն կը վերապահէ պահանջուած դրամ ուղարկողներուն հաշիւը կարգադրել, ուզուած ատեն վճարելով տոկոսակից պարունակած գումարը։

Վինըր Պանք-Ֆերայն խնայողական գումարը պարունակող տետրակ մը կը յանձնէ անվճարաբար, բայց այդ տետրակին նշանակուած խնամակալը (վէլի կամ վասի) միայն իրաւունք ունի դրամը քաշելու։ 50—23

Խնայողական Մնտուկին զատ, Վինըր Պանք-Ֆերայն կը զբաղի նաեւ սեղանաւորական ամէն գործառնութիւններով։

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐՈՔԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅ.

Ն. ՓԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Ա. կարգ	Փարիզի համար	200	ֆր.
» »	Մարսիլիայ »	160	»
Բ. »	Փարիզի »	150	»
» »	Մարսիլիայ »	120	»

Ա. կարգ Լոնտոնի համար 248.35 ֆր.։

Բ. կարգ 185.10 ֆր. (Տիէբի ճամբով)։

Տեղեկութեանց համար դիմել Գործակալին՝ Թօփհանէ քարափին վրայ։

15 50—11 Թ. ՌԸՔՈՒԼ

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ

ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԻՄՆԵԱԼ՝ ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ

1892 Օգոստ. 2|14 եւ 1320 Սեպտ. 20 թուակիր Ֆերմանով

Դիմել Ընկերութեան կեդր. վարչատունը, Ղալաթիա, Նոզըլը խան, Հէզարէն փողոց, Թիւ 14, Ֆօսֆէրաթիվ վաճառատան դիմաց, կամ հետեւեալ հասցէներուն.

Պոլիս, մասնաճիւղ Օսմ. Կայս. Պանքայի Նէնի Ճամիի հրապարակ.

Պոլիս, Մ. Ի. Սաաւաց, Շէյխ Իւլ Իսլամ խան, Պահչէ Գաբու Թիւ 10։

Պոլիս, Աղաքի պէյ եւ Ընկ., Վէզնէճիլէր փողոց։

Պոլիս, Պ. Ս. Այմէլեղեան, Էմին-էօնիւ, Պահչէ Գաբու, Իզմիր փողոց։

Գատըգիւղ, Աղեքսանդր Անաստասիատէս չուկայի հրապարակ։

Գատըգիւղ, Մ. Ա. Ֆնդըրեա, Մոտա Համամէսի։

Գէօյիւքսէրէ, Մ. Ա. Տէմարքի։

Բերա, Մասնաճիւղ Օսմ. Կայս. Պանքայի, Մեծ Փողոց

Երէնգիւղ, Թէօտօր Խրիստիտէս, Նամազկեան սոք։

Շիշլի, Մ. Է. Ռոսի, Պէօյիւքտէրէ հասատէսի, Թիւ 137։

Ղալաթիա, Մ. Ա. Բիրքանեց, Թիւ 12, Թիւնէլ խան։

Մեծ Կղզի, Ռէսուլ էֆ.։

Մաքրիգիւղ, Մ. Ա. Անկէլիտէս, կայարանի հրապարակ։

Սան Ստէֆանօ, Բէչէճեան էֆ.։

17 Գործակալութիւնք Օսմ. գլխաւոր քաղաքաց մէջ։

ԲԼԱՔՆԵՐԸ ԵՒ ԹՈՒՂԹԵՐԸ ԺՈՒԿԼԱՅԻ ԼԱՒԱԳՈՅՆ ԵՆ

ՊԱՆՔ ՏԸ ՍԱԼՕՆԻՔ

BANQUE DE SALONIQUE

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 10,000,000 Ֆր.

Վ.ՃԱՐ. ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 8 Մարտ 1906ին 8,000,000 Ֆր.

ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 8 Մարտ 1906ին 3,700,000 Ֆր.

ԿԵԴՐՈՆՆ Է ՍԵԼԱՆԻԿ

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂՔ՝ Աղեքսանդրիա, Դամիէտ, Դավալա, Կ. Պոլիս (Ղալաթիա և Պոլիս), Մանասթըր, Սկիւպ եւ Իզմիր։

ՊԱՆՔ ՏԸ ՍԱԼՕՆԻՔ խնամով կը կատարէ Կ. Պոլսոյ, Եւրոպական Թուրքիոյ ու Ասիոյ և Եգիպտոսի հրապարակներուն, ինչպէս նաեւ միւս օտար քաղաքներուն վրայ քաշուած փոխանակագիրներ։ Չէքերու հաշիւներ կը բանայ։ Արժեթուղթերու վրայ փոխատուութիւններ կ'ընէ։ Սակարանական հրամաններ կը կատարէ եւրոպական բոլոր հրապարակներուն վրայ։ Չէքեր ու վարկագիրներ կը հանէ Թուրքիոյ և արտասահմանի բոլոր քաղաքներուն վրայ։ Աւանդներ կ'ընդունի ի տես վճարելի և 3, 6, 9, 12 ամսուան որոշ պայմանաժամերով։ Վերջապէս սեղանաւորական ամէն գործառնութիւններ կը կատարէ լաւագոյն պայմաններով։ Պանք տը Սալօնիք փոքր վճարումներու համար ալ Խնայողական Մնտուկ մը ունի, շատ նպաստաւոր պայմաններով։ 50—27

ԱԹԷՆՔԻ ՊԱՆՔԱ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽԸ ԱՄԲՈՂՋԱՊԷՍ ՎՃԱՐՈՒԱԾ

50,000,000 Տրախմի

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ՝ ԱԹԷՆՔ

Մասնաճիւղեր ունի Կ. Պոլիս եւ գրասենեակներ՝ Ղալաթիոյ եւ Պոլսոյ կողմը Լոնտոն, Աղեքսանդրիա, Գահիրէ, Սելանիկ, Իզմիր, Պիրէոն, Բադրաս, Վոլօ, Շիրա, Քալամաթա, Քանէ եւ Քանտիա (Կրետէ)։

Դրամագլուխին և աւանդ ձգուած դրամին ու արժեթուղթերուն արժէքը, Օգոստոս ամսուն, կը հասնի 260,000,000 տրախմիի։

Աթէնքի Պանքան կը զբաղի Պանքայի ամէն տեսակ գործառնութիւններով։ Փոխառութիւններ կ'ընէ վաճառքներու, արժեթուղթերու վրայ և Եւրոպական Թուրքիոյ վրայ քաշուած փոխանակագիրներ կը զեղչէ։

Աթէնքի Պանքան հաշուընթացներ կը բանայ, չէքեր, վարկագիրներ կը հանէ, հեռագրական հրամանով վճարումներ կը կատարէ Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքներ, ինչպէս և արտասահմանի մէջ։ Սակարանական հրամաններ կը կատարէ, թէ՛ մեր հրապարակին և թէ օտար հրապարակներուն վրայ, յաճախորդներուն շատ նպաստաւոր կերպով։

Շատ փոքր վարձքի մը փոխարէն՝ արժեթուղթեր կը պահէ, աւանդի ձեւով և ուզուած ատենը ետ առնուելու պայմանով։ Ամէն կարգի կտրօններ կը գանձէ և զեղչի գործողութիւններ կը կատարէ։ Աթէնքի Պանքան հանրութեան տրամադրութեան տակ կը դնէ արկղամուրի խորշեր, փոքր վարձքերով։

Աւանդի ձեւը

Աթէնքի Պանքան իբր աւանդ կ'ընդունի դրամ և արժեթուղթ, ետ տոկոսները վճարելով.

Ուզուած ատեն դրամ քաշելու պայմանաւ	3%
Վեց ամսուան համար	3½%
Մէկ տարուան »	4 —
Երկու » և աւելի	5 —

Աւանդ ձգուած դրամները կը վճարուին այն դրամով որով Պանքան ձգուած են։ Տոկոսները կը վճարուին ամէն տարուան Յունուար 2ին և Յուլիս 1ին։

Մասնաւոր տետրակներ՝ 4% տոկոսով

Աթէնքի Պանքան իր յաճախորդներուն մէջ փոքր դրամատէրեր ունենալով և փափաքելով ամէն դիւրութիւն ընծայել, անոնց տրամադրութեան տակ կը դնէ մասնաւոր աւանդներու տետրակներ, որոնց մէջ կրնան արձանագրել առ առաւելն 100 ոսկիի աւանդ գումար մը։ Այդ դրամը 4% տոկոս կը բերէ և մասնակի վճարումներ կը կատարուին, առնուազն դրուշ 52 ոսկեդրամ։ 50—30

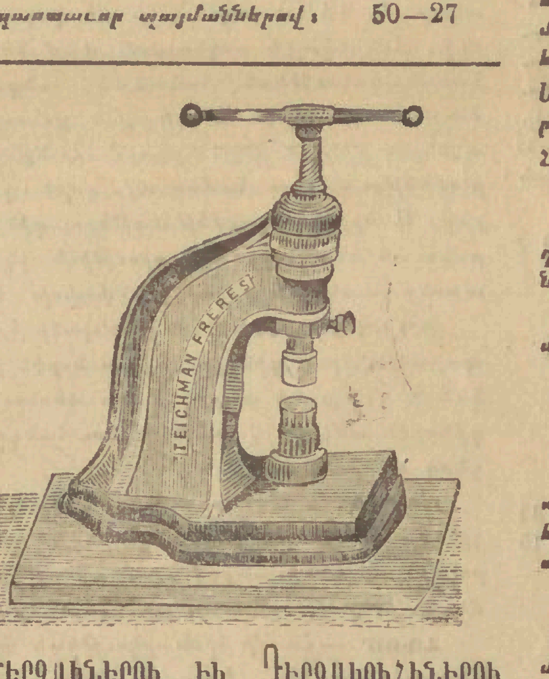

ԴԵՐՁԱԿՆԵՐՈՒ ԵՒ ԴԵՐՁԱԿՈՒՀԻՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ԱՆՀՐԱԺԵՇՏ

Նոյն իսկ տասը տարու տղայ մը կրնայ սոյն մեքենայով 200 (երկու հարիւր) կոճակ չինել՝ բուրդէ, թաւշակէ կամ մետաքսէ առուով պատած, այսինքն երիկ մարդու և կնոջ իւրաքանչիւր զգեստի միեւնոյն կերպասէ չինուած կոճակներ պիտի ունենայ։

Սոյն մեքենայով կարելի է չինել ամէն չորս զանազան մեծութեամբ կոճակներ։

Երեք տարբեր մեծութեամբ կոճակ չինող մեքենայի մը գինը 190 դրուշ կ'արժէ։

Սոյն մեքենան կը գտնուի Թէխման եղբարց տուներինաց վաճառատանը, Ղալաթիա՝ Մեծ Միլլէթ խան, և Պոլիս՝ Մահմուտ Փաշա, պողպատճիին դիմաց։

Ցիշեալ վաճառատուները հասած են արդէն գարնան վերջին նորաձեւութիւնները։ 10—4

ՏՊԱՐԱՆ ԺԻՐԱՅՐ

Պոլիս, Պապը Ալի Ճատտէսի, Սապահի տպարանին կիցը, Ժիրայր Տպարանը կը կատարէ ամէն տեսակ տպագրութիւններ շատ նուրբ ճաշակով՝ հարսնիքի հրաւիրագիր, այցետոմս, մահազդ, առեւտրական գործառնութեանց վերաբերեալ տպագրական գործեր և այլն. Նաեւ քաշուէ կնիքներ կը պատրաստուին։ Գիները խիստ դիւրամատչելի են։ 10—7

Ս. ՏՐԱՅՆ

ՄԵԾ ԳՈՐԾԱՐԱՆԸ

ԲՈԼՈՐ ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

1908Ի ԳԱՐՆԱՆ ՈՒ ԱՄՐԱՆ

Զգեստներ՝ արանց, կանանց եւ տղոց համար
Գլխարկներ՝ «Իդալ»
Անգլիական եւ Ֆրանսական պօնէրի
Վիեննական սափիկներ
Ամերիկեան կօշիկներ
Մարօքէնէ նուրբ առարկաներ
Նուրբ անուշահոտութիւններ
Ճամբորդութեան առարկաներ
Պերճանքի առարկաներ
Փողկապներ, ձեռնոցներ, եւայլն, եւայլն։

ՏՐԱՅՆ ՎԱՃԱՌԱՏԱՆՑ ՄԷՋ

ՂԱԼԱԹԻԱ ԵՒ ՊՈԼԻՍ

ԲՆԱԿԱՆ ԼՈՒԾՈՂԱԿԱՆ

ՎԻԼԼԱՔԱՊՐԱ

Ամենօթ լուծողականներուն մէջ ամէնէն ազդուն է։ Դառնահամ չէ, առանց խիթ պատճառելու իր ներգործութիւնը կ'ընէ՝ շատ փոքր ծաւալի մը տակ։

ԼՈՒԾՈՂԱԿԱՆ ՉԱՓ՝ մէկ գաւաթ (կամ պզտիկին կէսը)
ԹՈՒԼԱՑՈՒՑԻՉ ՉԱՓ՝ կէս գաւաթ

Կը բաւէ ամէն առտու քանաքի գաւաթ մը խմել այս լուծողականէն, պնդութեան առաջքը առնելու համար։

Ամէն դեղավաճառի եւ դեղագործի քով կը գտնուի այս դեղը։ 50-24

LACABR
EAU MINERALE PURGATIVE NATURELLE
VILLACABRAS

ՄՐՈՒԱԿԻՆ ՁԵՒԸ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՔՈՒԲՕՆՆԵՐՈՒ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Համիտիէ Ճատտէսի, Սիրքէճի, Պոլիս, Բէօրրիւլի խանի տակ, Թիւ 24

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՎԵՐՋԻՆ ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՀԱՍԱԾ ԵՆ

2400 ՔՕՍԹԻՒՄՅՈՒ	800 ԲԱՐՏԸՍԻՒՅՈՒ
1000 ԲԱՆԹԱԼՕՆՅՈՒ	300 ՍԵՒ ՈՒ ԳՈՐՇ ԳՈՅՆԵՐՈՎ ԶԳԵՍՏՅՈՒ
3000 ԺԻԼԷՅՈՒ-ՅԱՆԹԷՔԻ	200 ՔՕՍԹԻՒՄ-ԹԱՅԵՐՕՐՅՈՒ ԿԱՆԱՆՑ ՀԱՄԱՐ

Գիները անփոփոխ են և իւրաքանչիւր քուբոնի վրայ նշանակուած։ Կը բաւէ այցելութիւն մը տալ սոյն վաճառատունը, համոզուելու համար թէ իրենց իրական արժէքին և լաւ տեսակին կէսը միայն կ'արժեն։ Կիրակի օրերը մինչև ժամը 9 բաց է վաճառատունը։

Գաւառները Նմոյշներ կը ղրկուին, եղած խնդրանքի վրայ։ 10—10

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Ընդմէջ Հըլի, Կ. Պոլսոյ եւ Օտէսայի

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Ալպանօ	1069	Տիտօ	4311	Հիտալկօ	1531	Մարթէլլօ	3709	Սաֆօ	1119
Ալէքթօ	3607	Տոմինօ	938	Հինտու	3720	Մէքսիքօ	3557	Տիրիօ	1735
Անճէլօ	1541	Տուրօ	2383	Հորաթիօ	1600	Միլօ	1057	Սիլվիօ	119
[illegible]	2277	Տրագօ	1713	Հումպէր	595	Մօնթէպէլլօ		Սկէրօ	1203
Պասանօ	1822	Տինամօ	504	Իակօ	2354	Մուրիլլօ	3419	Թասսօ	1823
Պօքաչինօ	1264	Էկգօ	3464	Իտահօ	5540	Նէգօ	1933	Թ. Ուիլսըն	1546
Պըֆֆալօ	4481	Էլտորատօ	1520	Ճիւնօ	1030	Օթէլլօ	4100	Թոքիօ	3327
Գէյլօ	1871	Էրգօ	1841	Քլէօ	1053	Օթէլլօ	4036	Թօլէտօ	1470
Գալիպսօ	1837	Ֆիտօ	954	Քոլբինօ	2307	Օրլանտօ	1535	Ուրպինօ	242
Գարլօ	1244	Ֆինլանտօ	1828	Քովնօ	1700	Բալէրմօ	1637	Վասքօ	1914
Գաթօ	1094	Ֆլամինկօ	849	Լէօ	1053	Բօլօ	510	Վօլօ	1289
Չիքակօ	2729	Ֆրանչիսքօ	4582	Լէբանթօ	2272	Րիալթօ	3329	Վոլթուրնօ	2891
Սօռէնթօ	1831	Գալիլէօ	3060	Լիվորնօ	1648	Րինալտօ	1553	Եէտօ	1350
Գոլորատօ	4235	Կիթանօ	1143	Լորէնցօ	3191	Րօլլօ	1613	Զէրօ	1200
Գօնկօ	2905	Կօզօ	1011	Մալմօ	724	Րօմէօ	1739	Թօրօ	
Գօրսօ	895	Կուանօ	1695	Մարէնկօ	1273	Րօզարիօ	186	Մայօ	

Ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած են.

Թօրիօ շոգենաւը, նաւապետ Ֆարն։

Քոյլէնտօ շոգենաւը, նաւապետ Պրանթօն։

Ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս կը սպասուին.

Վիկօ շոգենաւը, նաւապետ Հարպօրտ, մայիս 10ին։

Դիմել Գործակալներուն՝ Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՐԻՔՕՍ

Թիւ 22 24, Քիւչիւք Միլլէթ խան, Ղալաթիա 10 50—11

ԻԼԱՆ

Խազինէի Խասսայի Շահանէ

Խազինէի Խասսայի Շահանէ հաթապ անպարը իչիւն պիր սէնէի քամիլէ զարֆընտա միւպայաա օլունաճագ հաթապըն պէհէր չէքիսի եիրմի ղուրուշտան թալիպի իւհտէսինտէ օլուպ իք թէնզիլի պիլքատար պէյտիւլ մալը իւչիւնճիւ պաթղ հաթապը իլէ թալիպլէրին էֆէնտիլէրի միւլքիֆէր իշէն էօքսիւզ... թէսլիմ ալըմ մաղալէսի եիւրիւմ դէրիւնտէ չէքմէսի թէհէն փրիալ չէքմէսի թալեան ի վէ մինազաատա տախիլ օլմագ իսթէյէնլէրին եէւմ ի մէզքիւրտէ մինիւլ ժէլէսէ ագչէսի վէ քէֆալէթ մէքթիւպլարը իլէ քիւ... պէրա... ուրուն մէքթէպլէր պալ մի... Խազինէի ճէլիլէի միւշարիլէյհա կէլմէլէրի իլան օլունուր։

Ցի 5 Նիսան 324 3—1

ՕՍՄ. ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՔԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Ազդ.— Հանր. Պարտքի վարչութիւնը կը յիշեցնէ հարկատուներուն թէ անհատներու կողմէ պատրաստուած, փակցուած կամ կախուած և կամ տարբեր կերպով հրապարակաւ ցուցադրուած այն ծանուցումները, որոնք թուղթէ ու խաւաքարտէ զատ ուրիշ բաներու վրայ գրուած են, Դրոշմատուրքի կանոնագրին Թ. յօդուածին 94րդ թիւին մէջ կանխատեսուած տարեկան տուրքերուն ենթակայ են։ Այդ տուրքին վճարումը, նոյն կանոնագրին 55րդ յօդուածին տրամադրութեանց համաձայն, պէտք է կատարուի իւրաքանչիւր ելմտական տարւոյն սկիզբը։ Հետեւաբար՝ հարկատուներուն կը ծանուցուի թէ երկու ամիս պայմանաժամ տրուած է իրենց՝ 1908 մարտ 1էն սկսեալ մինչեւ ապրիլ 30 (Հ. Տ.)։ Այդ միջոցին հարկատուները պարտին ներկայանալ Ղալաթիա Դրոշմատուրքի գրասենեակը, հարկ եղած օրինական ձեւակերպութիւնները կատարելու համար, որոնք կանխատեսուած են Դրոշմատուրքի կանոնագրին Դ. մասին Գ. գլուխին մէջ։ Այդ պայմանաժամը անցնելէ յետոյ՝ տարեկան դրոշմատուրքը չվճարուած բոլոր ծանուցումները ապօրէնի պիտի նկատուին և տուգանք պիտի առնուի իւրաքանչիւր ծանուցումէ, Դրոշմատուրքի կանոնագրին 38րդ յօդուածին համաձայն։ Շփոթութիւն չյառաջացնելու համար՝ Օսմ. Հանր. Պարտքի վարչութիւնը կը յիշեցնէ հանրութեան թէ տարեկան դրոշմատուրքի այն վճարումները որոնք մինչեւ 1908 փետր. վերջը (Հ. Տ.) կամ 1323 ելմտական տարւոյն սկիզբը կը կատարուին, միեւնոյն տարւոյն կը վերաբերին, ինչ որ ալ ըլլայ այն թուականը, ուր կատարուած է վերջին վճարումը։ Ուստի շահագրգռողները, ամէն պարագայի մէջ, 1324 ելմտական տարւոյն համար նորէն վճարում կատարելու են վերեւ յիշուած պայմանաժամի միջոցին։

Ընդհ. Տնօրէնութիւն

28/10 փետր. 1908 60—44

⁂

Ազդ.— Հանր. Պարտքի Վարչութիւնը չէրամաբրէի յատուկ 80 մանրադէտ պէտք ունենալով, որոնք 700 անգամ խոշորութեամբ ցոյց տալու են, Պ. Պ. գործարանատէրերէն և իրենց ներկայացուցիչներէն կը խնդրէ որ այդ մասին իրենց առաջարկները ընեն կնքեալ պահարանով մինչեւ յառաջիկայ ապրիլ 10/23, կէս օրէն առաջ։

Ընդհ. Տնօրէնութիւն

26/8 ապրիլ 1908 8—8

⁂

Ազդ.— Հանր. Պարտքի Վարչութիւնը կը ծանուցանէ հանրութեան թէ նուազուրդի կը դնէ Ա. 300 քիլօ «բաթ պօլիկրաֆիք» Վարչութեան պէտքերուն չափ յանձնելի։ Բ. 85 կտոր ամերիկեան կտաւ երկու տեսակ, մէկ անգամէն յանձնելի։ Նմոյշները Նուազուրդին մասնակցողներու տրամադրութեան տակ կը գտնուին կեդրոնատեղին մէջ։ Նուազուրդին առաջարկները պէտք է յղուին կնքեալ պահարանով մինչեւ 10/23 ապրիլ ժամ 2, կէսօրէն յետոյ։

Ընդհ. Տնօրէնութիւն

26/8 ապրիլ 1908 8—6

ԻԼԱՆ

Շէհր Էմանէթինտէն

Էմանէթ վէ չուպաթընտա պիլմիւնագասա ալընաճագ միւհիմմաթը գըրթասիյէ պէտէլլէթ մալիւմէ իլէ թալիպի իւհտէսինտէ օլուպ նիւսապընը պալաղալը հալտէ նիտանըն օն իքինճի կիւնիւ ինալէի էվվէլիյէսի վէ գըրգ սէքիզ սաաթ միւրուրինտէ ինալէի գաթիյէսի իճրա օլունաճաղընտան թէնզիլի թալիպ օլանլարըն եիւզտէ օն նիսպէթինտէ թէէմինաթը ագչէլէրինի միւսթասհիպէն Շէհր Էմանէթի մէճլիսինէ միւրաճաաթ իթմէլէրի.

Ցի 7 Նիսան 1324 3—2

«ԱՐԵՒԵԼՔԻ» ԹԵՐԹՕՆԸ (135)

ԺԱՔ ՊՐԻԷՆ

ԴՐԱՄ ԵՒ ՍԷՐ

ԵՐՐՈՐԴ ՄԱՍ

ԺԱՌԱՆԳՈՒԹԻՒՆԸ

Թ.

«Այդ բաժինը ճշդելու գործը ձեզի կը յանձնեմ բոլորովին. և որովհետեւ վեհանձնութեան երեսէն կրած վնասներուս տեղեակ եմ, կը խնդրեմ որ ամենախիստ անաչառութեամբ տեսնէք հաշիւը, առանց նպաստաւորելու որեւէ աղջիկ։

«Սիրելի և միակ բարեկամս, օրհնաբանական մը չնորհակալութիւնները կը յայտնեմ ձեզի, և գերեզմանին եզերքէն կը յղեմ ամէնէն յուզումնալից ու գորովոտ հրաժեշտը։ Բիէր Մորան»

Թղթատարականը հեգնական ու քրքջալից ծիծաղներ կ'արձակէր նամակը կարդացած միջոցին, մանաւանդ երբ վսեմ զգացումներ յայտնող տողերու կը հանդիպէր։

— Այո՛, ինծի այնպէս կը թուի որ այս նամակը բուն նամակէն աւելի գեղեցիկ շարադրուած է։ Նոյնպէս Մարթ, որ հայր Լորպէրի պիտի ներկայացուի, այնպէս գեղեցիկ է որքան Բիէր Մորանի աղջիկը։

Միլու ոտքի ելաւ, թուղթը ձեռքին մէջ, քայլ մը առաւ, յետոյ ինքն իր վրայ դարձաւ։ Մեծ հայելիին մէջ տեսաւ իր դէմքին ցոլացումը և շատ վայելուչ գտաւ, երկու անգամ ձայնելով.

— Մարթա, իմ նազելիկ Մարթա։

Ցետոյ նստաւ, մրմնջելով.

—Լո՞ւրջ ըլլա՛նք և քննե՛նք իրաց վիճակը։ Ո՞ւր կրնայ գտնուիլ Մարիէթ։ Ե՞րբ պիտի վերադառնայ արդեօք։

Սկսաւ յանկերգ մը մռլալ, որ երկար ատենէ ի վեր օրուան նորոյթ երգերէն մէկը եղած էր.

Կորսուեր է իմ սիրուհին
Զարնուեր է ոտքը քարին

Միլու շարունակեց իր մենախօսութիւնը.

— Երթամ Պլանշը տեսնեմ։ Բայց ինչ հարկ։ Եթէ երբեք Մարիէթ օձիքը ձեռք տուած է, քանի մը օր պիտի ճգնէ խեղճ աղջիկը։ Գալով ինծի, բնաւ փափագ չեմ զգար ինքզինքս ճանչցնելու և Մարիէթը պահանջելու։ Սակայն պէտք է ժամ առաջ շահագործեմ իմ հայրական ու սքանչելի գլուխ-գործոցս։ Մինչ որ Մարիէթ այնքան զօրաւոր չէ իր դերին մէջ։ Շատ դիւրաւ պիտի կրնամ գտնել այնպիսի մէկը, որ կարենայ նոյնքան և նոյն իսկ աւելի լաւ կատարել իր դերը...

Քիչ մը վրդոված, Միլու ոտքի ելաւ, քալելով.

— Մարդս, պէտք է գիտնալ որ համբերութիւնը առաքինութիւն մըն է կրաւորական մը պէս։ Ջա՛նամ կարելի եղածին չափ շատ մարդոց չյայտնել գաղտնիքդ։

Ու սկսաւ չափչփել սենեակը, յարելով.

— Այս ամէնը աղէկ, բայց միւս կողմէ պէտք է խորհիլ որ այս կարգի գործեր պէտք չէ ձգձգել, մանաւանդ հիմա որ Լիւսիէն մահացու թշնամի դարձած է պարապ տեղը. ան կրնայ միւս նամակը շահագործել, առանց իմ աջակցութեանս։ Լիւսիէնի քով գտնուած նամակը արդարացի կերպով կրնամ կոչել կեղծ նամակ, քանի որ այս աղուոր ձեռքէս չէ ելած։

Սեղանին եզերքը նստելով շարունակեց իր խորհրդածութիւնները.

— Կեանքի մէջ անանկ զուգադիպութիւններ կան, որոնք պարզապէս տրամաբանական կը թուին ախմարներուն, բայց մտածել կուտան քանիմաց մարդոց։ Առաջին անգամ ըլլալով Մարիէթ տունը չի վերադառնար, և այդ անպիտան Լիւսիէնի սովորութիւնները ուսումնասիրելէս ի վեր, առաջին անգամ ըլլալով, երէկ, այդ թղթատարականը այնպիսի ժամու մը տուն դարձաւ որ ինծի զարմանք ազդեց։ Առնչութիւն մը կա՞յ երկու իրողութեանց միջեւ։ Տխմար մարդը մտաւոր պատասխան մը պիտի տար, չկարենալով կապ մը դնել երկու իրողութեանց միջեւ։ Մարիէթի բացակայութիւնը, արդարեւ, կրնայ բացատրուիլ դիպուածով մը։ Լիւսիէնի անսովոր վերադարձն ալ ուրիշ դիպուածով մը կարելի է բացատրել։ Այդքան դիպուածի ինչպէս հաւատալ։ Խորհողին համար գոյութիւն չունի դիպուածը։ Ինչ է տրուածը։ Զեմ գիտեր. բայց կը զգամ թէ գէշ կը հոտի։ Այս ամէնը ցոյց կուտան թէ պէտք է աճապարել Մարիէթի հետ կամ առանց Մարիէթի...

Քիչ մըն ալ խորհեցաւ, մտքին առջեւ բերելով այն կիները որոնց հետ յարաբերութիւն ունէր, և որոնց մէջէն մէկը պիտի ընտրէր Մարիէթի տեղ։ Վերջապէս որոշումը տուաւ թխագոյն սիրուն կնոջ մը մասին, որ Սառա Լը Հիւշէօր կը կոչուէր։

—Երանի թէ տունը գտնուի. կարծեմ թէ ամէնէն կարեւոր բանը աճապարելն է ներկայ պարագային մէջ։

Քիչ մը արդուզարդը խնամեց ու դուրս ելաւ, կառքերու կայան մը փութալով։

— Կառապա՛ն, ժամով կը վարձեմ ձեր կառքը։ Ժամը ինը քառորդ անցած է հիմա։

Ու Սառայի հասցէն տուաւ։

Օր. Սառա Լը Հիւշէօր տունը չէր։ Սանդուխէն վար իջած ատեն կը խորհէր Միլու.

—Հարստութիւն մը կորսնցուցիր, նազելիկ Սառա. աւելի գէշ քեզի համար։ Քու բաժինդ պիտի տամ գեղանի Լէօնի Կէրվիլի, զոր մատակ տուիս կը կոչէր երբեմն իր չէկ մազերուն գեղեցկութեան պատճառաւ։

Միլու նոր հասցէ մը տուաւ։ Քիչ յետոյ ուրիշ տան մը սանդուխներէն վեր կ'ելլէր և զանգակը կը հնչեցնէր։ Սիրտը քիչ մը ուժգնօրէն կը տրոփէր սանդուխներէն բարձրացած միջոցին, որովհետեւ Սառա ու Լէօնի իր միակ բարեկամուհիներն էին, որոնցմէ հաճելի յիշատակ մը պահած էր և որոնց գեղեցկութիւնը սիրային արկածախնդրութեան մը երեւոյթը տուած էր այդ նողկալի մեքենայութեան։ Ընդհուպ շչակներ լսեց ներսէն. դրան զարկաւ թմբուկի պէս ու գոչեց.

—Է՛հ, մատակ տուիս, շո՛ւտ բաց դուռը, քանի որ օրիորդ մէջ կը գտնուիս։

Գեղանի չէկահեր աղջիկը իսկոյն բացաւ դուռը։

—Դո՛ւն ես։ Ինչ հով փչեց և բարեբաստիկ դիպուած հոս առաջնորդեց քեզ։

— Կարծածէդ աւելի բարեբաստիկ, ըսաւ Միլու։ Շո՛ւտ հագուէ՛, կողքդ քիչ ըմպելի մը խմած և յետոյ ճաշած ատեննիս կրնանք խօսակցիլ։

— Բայց մարդու կը սպասեմ, ըսաւ Լէօնի։

— Կարեւո՞ր մէկն է, հարցուց Միլու։

— Այո՛։

— Երեսս նայէ՛ անգամ մը. առաջուընէ հազար անգամ աւելի լուրջ երեւոյթ մը ունիմ...

— Երբ գլուխս չցաւցնես։

— Աճապարէ՛. կ'երդնում որ չպիտի զղջաս յետոյ։

— Մարդ ինչեր չըներ քեզի համար, ըսաւ Լէօնի հաճոյակատար շեշտով մը։

Քիչ յետոյ յարեց.

— Վայրկեան մը կը շնորհես, որպէս զի երկտող մը գրեմ սպասող մարդուս և դռնապանին միջոցաւ ղրկեմ։

— Ոչ։ Այդ միջոցին կրնաս հագուիլ, ըսաւ Միլու։

— Սակայն...

— Սրճարանին մէջ կրնաս գրել և սպասեակին միջոցաւ կը ղրկենք իր հասցէին։

(Շարունակելի)

Արտօնատէր ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՕՅԱՃԵԱՆ